

Ochrana měkkých cílů – základní škola

Bc. Vladimír Zvara

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Vladimír Zvara
Osobní číslo: L22534
Studijní program: N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace: Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Ochrana měkkých cílů – základní škola

Zásady pro vypracování

- Zpracujte teoretický vstup do řešené problematiky.
- Pojednejte o možných rizicích a hrozbách páchaných na měkkých cílech.
- Posudte současný stav zajištění bezpečnosti pro měkké cíle.
- Navrhněte případná opatření ke zlepšení stávající situace.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
 2. FAGEL, Michael J. a HESTERMAN, Jennifer. *SOFT TARGETS and CRISIS MANAGEMENT. What Emergency Planners and Security Professionals Need to Know*. Boca Raton: Taylor & Francis Group, 2016. ISBN 78-1-4987-5632-7.
 3. NEVRKLA, Jakub; LAPKOVÁ, Dora; JENČKOVÁ, Klára; ŠTERNOVÁ, Tereza; ROŽEK, David et al. *Měkké cíle: Identifikace, ohroženost a jejich ochrana*. Soft Targets Protection Institute, z.ú., 2019. ISBN 978-80-270-7066-4.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martin Ficek, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 26. 4. 2024

Jméno a příjmení studenta: Bc. Vladimír Zvara

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zaměřuje na oblast zajištění bezpečnosti základních škol jako jednoho z měkkých cílů. Cílem diplomové práce je analýza připravenosti vybraných škol na mimořádné události, jakými je útok aktivního střelce nebo vznik požáru. Samotná analýza se skládá z dotazníkového šetření, testu zranitelnosti a polostrukturovaných rozhovorů s řediteli škol. Během výzkumu byly zjištěny v oblasti bezpečnosti nedostatky, které představují možná rizika vzniku potenciálního útoku, ke kterému by na škole mohlo dojít. Na základě zjištěných poznatků jsou navržena opatření, jako jsou zpracování bezpečnostního auditu, využívání vzdělávacích programů pro zaměstnance v oblasti bezpečnosti, nastavení jasných pravidel pro vstup osob do objektu školy a zavedení pravidelných školení s praktickými nácviky na různé typy mimořádných událostí. Práce je určena zejména pro ředitele zainteresovaných základních škol, aby získali informace a podněty ke zlepšení bezpečnostních opatření na svých školách vzhledem k rostoucí kriminalitě a násilí v okolí škol na území České republiky.

Klíčová slova: aktivní útočník, bezpečnost, ozbrojený útok, ředitel školy, základní škola.

ABSTRACT

This diploma thesis focuses on the area of ensuring the safety of primary schools as one of the soft goals. The aim of the thesis is to analyze the preparedness of selected schools for extraordinary events, such as an attack by an active shooter or the occurrence of a fire. The analysis itself consists of a questionnaire survey, a vulnerability test and semi-structured interviews with school principals. During the research, deficiencies were identified in the area of security, which represent possible risks of a potential attack that could occur at the school. On the basis of the findings, measures are proposed, such as the processing of a security audit, the use of training programs for employees in the field of security, the setting of clear rules for the entry of people into the school building and the introduction of regular training with practical exercises for different types of emergencies. The work is especially intended for principals of interested elementary schools to obtain information and suggestions for improving security measures at their schools given the increasing crime and violence around schools in the Czech Republic.

Keywords: active attacker, security, armed attack, school principal, elementary school.

Rád bych poděkoval mé rodině za podporu a trpělivost, kterou se mnou měla při studiu a zpracovávání diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat panu Ing. Martinovi Fickovi, Ph.D. za odborné vedení, věcné připomínky, cenné rady a velkou trpělivost při zpracování této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE A POUŽITÉ METODY	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.1 BEZPEČNOST	13
1.2 MĚKKÝ CÍL.....	13
1.3 TVRDÝ CÍL.....	14
1.4 AKTIVNÍ ÚTOČNÍK	14
1.5 AMOK.....	14
1.6 TERORISMUS	15
2 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ	16
2.1 PILÍŘE SYSTÉMU OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ V ČR	17
2.1.1 Metodické vedení a vzdělávání	17
2.1.2 Dotační podpora	17
2.1.3 Komunikace, spolupráce, výměna informací a sdílení dobré praxe	18
2.1.4 Aktivní přístup Policie České republiky k ochraně měkkých cílů	18
2.2 POTENCIONÁLNÍ PACHATELÉ ÚTOKŮ NA MĚKKÉ CÍLE.....	19
3 PRÁVNÍ RÁMEC, KONCEPČNÍ A METODICKÉ DOKUMENTY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ	20
3.1 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023	20
3.2 STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY PRO BOJ PROTI TERORISMU OD ROKU 2013	21
3.3 KONCEPCE OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ PRO ROKY 2017–2020.....	22
3.4 NORMA ČSN 73 4400 PREVENCE KRIMINALITY – ŘÍZENÍ BEZPEČNOSTI PŘI PLÁNOVÁNÍ, REALIZACI A UŽÍVÁNÍ ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ.....	22
3.5 ŠKOLSKÝ ZÁKON	23
3.6 KRIZOVÝ ZÁKON	24
3.7 ZÁKON O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU	25
3.8 ZÁKON O POŽÁRNÍ OCHRANĚ.....	25
3.9 PRACOVNÍ ŘÁD PRO ZAMĚSTNANCE ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ	26
4 ZÁKLADNÍ ŠKOLY JAKO MĚKKÝ CÍL	27
4.1 FYZICKÁ OCHRANA	28
4.2 SYSTÉM TECHNICKÉ OCHRANY	28
4.2.1 Mechanické zábranné systémy	28
4.2.2 Elektronické prvky ochrany	30
4.3 REŽIMOVÁ OPATŘENÍ	31

5	BEZPEČNOST ŠKOL Z POHLEDU INSTITUCÍ.....	33
5.1	MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY	33
5.2	ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE.....	33
5.3	ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÍ CELKY	34
5.4	POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	35
5.5	ŘEDITEL ŠKOLY	35
6	ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI.....	36
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
7	VYBRANÉ ÚTOKY NA ZÁKLADNÍ ŠKOLY V ČR.....	38
7.1	NAPADENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE HAVÍŘOV.....	38
7.2	NAPADENÍ NA GYMNÁZIUM V RAKOVNÍKU.....	39
7.3	OZBROJENÝ ÚTOK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE V BRNĚ.....	40
7.4	OZBROJENÝ ÚTOK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE V JABLONCI NAD NISOU	40
7.5	OZBROJENÝ ÚTOK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE V ČESKÉ TŘEBOVÉ	41
7.6	NAPADENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE V PRAZE 12	41
7.7	ZBRAŇ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE V PRAZE 9	41
8	BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ ZÁKLADNÍCH ŠKOL.....	43
8.1	EVAKUACE OSOB.....	43
8.2	INVAKUACE OSOB.....	44
8.3	UTÍKEJ, SCHOVEJ SE, BOJUJ	45
8.4	VZDĚLÁVÁNÍ PERSONÁLU ŠKOL	47
8.4.1	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci.....	47
8.4.2	Požární ochrana	47
8.4.3	Národní pedagogický institut České republiky	48
8.4.4	Hasičský záchranný sbor České republiky.....	48
8.4.5	Policie České republiky.....	49
8.4.6	Asociace bezpečná škola.....	49
8.5	DETEKCE PODEZŘELÉHO CHOVÁNÍ	50
9	POSOUZENÍ MOŽNÝCH BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK.....	51
9.1	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	51
9.2	TEST ZRANITELNOSTI	54
9.3	POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR S ŘEDITELI ŠKOLY	54
10	VÝSLEDKY.....	55
10.1	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	55
10.2	ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	77
10.3	TEST ZRANITELNOSTI	78
10.4	ZHODNOCENÍ TESTU ZRANITELNOSTI	79

10.5	POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR S ŘEDITELI ŠKOLY	80
10.6	ZHODNOCENÍ POLOSTRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ S ŘEDITELI ŠKOL	82
10.7	SHRnutí ZJIŠTĚNÝCH VÝSLEDKŮ	82
11	NÁVRHY MOŽNÝCH BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ.....	84
	ZÁVĚR	86
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	88
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	95
	SEZNAM OBRÁZKŮ	96
	SEZNAM TABULEK.....	98
	SEZNAM PŘÍLOH.....	99

ÚVOD

V současné době je bezpečnost velmi diskutovaným a stále aktuálním tématem. Vzhledem k narůstajícímu počtu incidentů ohrožujících bezpečnost žáků na školách se stává nezbytné zaměřit se na prevenci a ochranu těchto měkkých cílů. V posledních letech se nám do povědomí dostaly tragické události na půdě škol, kdy došlo k úmrtí osob. Jednou z těchto událostí bylo napadení učitele žákem na středním odborném učilišti v pražské Michli, kde učitel zemřel po útoku mačetou. Tato událost se stala roku 2022. Další tragickou událostí byl útok na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, při kterém zahynulo 14 osob a 25 osob bylo zraněno. Tento hrůzný čin se stal 21. prosince 2023. To ovšem nejsou jediné tragické události. Při prozkoumání nedávné historie jsou dohledatelné další události, jakými jsou ozbrojené útoky ve školských zařízeních. Prvním veřejně známým útokem ve školském zařízení se stal v roce 2004 útok 16letého studenta učiliště, který pobodal během vyučovací hodiny učitele. Mediálně nejznámějším byl ovšem útok Barbory Orlové na střední škole ve Žďáru nad Sázavou roku 2014, který díky velké medializaci spustil velkou nevoli u rodičů žáků i ostatních škol. S narůstajícím počtem incidentů ohrožujících bezpečnost žáků na školách se stává nezbytné soustředit se na prevenci a ochranu těchto měkkých cílů. Diplomová práce se především zaměřuje na rozbor bezpečnostní situace na základních školách, jelikož je navštěvují nejmladší žáci, kteří jsou považováni za nejohroženější skupinu. Protože k ozbrojeným útokům dochází i v prostředí základních škol, je některým z nich věnována část diplomové práce. K takovýmto útokům může docházet i přesto, že v současné době existuje mnoho bezpečnostních opatření, která školy zavedly pro zvýšení bezpečnosti žáků. Ne vždy jsou však tato bezpečnostní opatření účelně využívána a mnohdy nejsou ani na některých školách zavedena. Cílem této práce je analyzovat efektivitu implementovaných opatření a navrhnout další možnosti, jak zlepšit ochranu měkkých cílů základních škol ve vybrané ORP Vyškov. Důraz bude kladen na multidisciplinární přístup, který zahrnuje spolupráci s různými aktéry, jako jsou instituce, školní vedení, pedagogové, zaměstnanci škol a složky integrovaného záchranného systému. Tato spolupráce je klíčová pro úspěšnou prevenci a ochranu měkkých cílů na základních školách.

CÍLE A POUŽITÉ METODY

Hlavním cílem práce je zhodnocení a porovnání implementovaných bezpečnostních opatření na vybraných základních školách v ORP Vyškov. Dílčími cíli práce je seznámení čtenáře s problematikou ochrany měkkých cílů, jakými jsou základní školy, a také posouzení efektivity školení zaměstnanců základních škol v oblasti krizového managementu a zvládání nebezpečných situací.

Za účelem zpracování diplomové práce byly použity následující metody:

- **Metoda rešerše:** hledání a získávání informací z veřejně dostupných informačních zdrojů s jejich následným prostudováním za účelem utřídění informací pro následné zpracování diplomové práce.
- **Výzkum formou dotazníkového šetření:** jedná se o metodu sběru dat, která spočívá v dotazování respondentů prostřednictvím strukturovaných otázek obsažených v dotazníku. Respondenti odpovídají na otázky buď písemně, online nebo ústně a jejich odpovědi jsou následně analyzovány. Výhodou této metody je, že je relativně rychlá a efektivní z hlediska sběru dat od většího množství respondentů.
- **Experiment:** je specifická metoda vědeckého výzkumu, která slouží k ověření hypotéz a získání nových poznatků. Cílem experimentu je získat objektivní a spolehlivé informace, které mohou být použity k podpoře nebo vyvrácení vědeckých hypotéz.
- **Polostrukturovaný rozhovor:** hovoříme o metodě získání informací, kdy tazatel má předem připravený seznam otázek pro respondenty, ale není striktně vázán na jejich pořadí nebo formát. Tazatel může také reagovat na odpovědi respondentů tím, že klade další dotazy nebo požádá o doplňující vysvětlení.
- **Dedukce:** je logická metoda, která spočívá v odvozování nových informací ze známých faktů a vědomostí. Jedná se o způsob, jakým lze z jednoho nebo více obecných tvrzení vyvodit nová konkrétní tvrzení. Dedukce se uplatňuje například v matematice, filozofii, vědě nebo právu. Je důležitým nástrojem v analytickém myšlení a přispívá k logickému a systematickému uvažování.

Pro hodnocení stávajících bezpečnostních opatření základních škol jako měkkého cíle nejsou používány žádné speciální metody a postupy, ale je provedeno pouze kvalitativní hodnocení na základě zjištěných informací z provedených výzkumů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro zajištění bezpečnosti měkkých cílů se používá několik pojmů, jejichž vymezení je důležité pro pochopení problematiky ochrany měkkých cílů a pro navrhování a implementaci efektivních bezpečnostních opatření.

1.1 Bezpečnost

Pojem bezpečnost je chápán jako stav, při němž je systém schopen odolávat známým a předvídatelným hrozbám, které mohou působit negativně na jednotlivé prvky systému tak, aby byla zachována stabilita a spolehlivost celého systému. Bezpečnost je dle charakteru působení hrozby dělena na vnitřní a vnější. Vnitřní bezpečnost ČR se týká vnitřní ochrany prostoru státu, ochrany občanů, majetku a veřejného pořádku. Spadá tedy do gesce Ministerstva vnitra ČR, které je zodpovědné za bezpečnostní složky státu, jako je Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor nebo Český úřad pro ochranu osobních údajů. Vnější bezpečnost ČR se zaměřuje na obranu státu a jeho suverenity proti vnějším hrozbám, zahrnuje především ochranu před vojenskou invazí, ale také ochranu před terorismem a kybernetickou válkou. Vnější bezpečnost je v gesci Ministerstva obrany ČR, které je zodpovědné za armádu a další obranné složky státu jako například Vojenská policie, Armádní zpravodajství či Vojenský zdravotnický ústav (Balabán, Pernica, 2015; Ministerstvo vnitra, 2019; Ministerstvo zahraničních věcí, 2023).

1.2 Měkký cíl

Pro pojem měkký cíl není stanovena žádná jednotná definice. Za měkký cíl je bezpečnostní komunitou považován jakýkoliv prostor s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům. Jedná se tak o otevřené či uzavřené prostory, kde je volný pohyb většího počtu osob, což může být vhodným potencionálním cílem pro útočníka. Taková místa jsou často vybírána pro možné provedení násilných útoků, ať už z důvodu nízké míry možnosti zabezpečení těchto prostor nebo vysokého počtu obětí v případě provedení násilného útoku, což přitahuje pozornost medií a veřejnosti. Měkkými cíli rozumíme veřejné prostory jako náměstí, parky, obchodní centra, letiště, školy, nemocnice, stadiony nebo kulturní akce. Tato místa jsou často volně přístupná veřejnosti a mají omezenou ochranu proti teroristickým útokům. Pro prevenci a ochranu měkkých cílů jsou proto důležité další bezpečnostní opatření a strategie, které mají minimalizovat riziko a ochránit životy a majetek (Fagel, Hesterman, 2016; Ministerstvo vnitra, 2017).

1.3 Tvrdý cíl

V souvislosti s porozuměním zajištění bezpečnosti měkkých cílů je nutné si také objasnit opak měkkého cíle, tzn. tvrdý cíl, za který jsou bezpečnostní komunitou považovány dobře chráněné a střežené objekty a střežená zařízení, které jsou potencionálními terči teroristických útoků. Jedná se zpravidla o státní budovy, vojenské objekty, objekty dalších bezpečnostních složek, ale i některé nestátní či komerční objekty. Tvrdý cíl se od měkkého liší v tom, že je lépe zabezpečen a chráněn před různými hrozbami. Má zajištěn fyzický bezpečnostní perimetr, ostrahu, monitorovací systémy, přístupová omezení a další opatření, která mají zabránit neoprávněnému vniknutí či útoku (Fagel, Hesterman, 2016; Nevrkla et al., 2019).

1.4 Aktivní útočník

Nejrozšířenějším pojmem oblasti zajištění bezpečnosti školských zařízení je pojem aktivní útočník, jenž je často označován také jako aktivní střelec. Základní vymezení tohoto pojmu je již definováno Ministerstvem vnitra ČR, a to tak, že aktivním útočníkem je „*nebezpečný pachatel, který zvolí použití zbraně proti jiné osobě/osobám jako nástroj k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale jednat i o skupinu pachatelů. Takovýto útočník většinou nemá zábrany pro jakékoliv chování a jeho úmyslem je zabít nebo zranit co největší počet osob*“ (Ministerstvo vnitra, 2016a).

Za aktivního útočníka v oblasti zajištění bezpečnosti škol lze tedy považovat každou osobu, která má v úmyslu užít násilí, i za použití zbraní různého druhu, s úmyslem zranit či zabít co nejvíce osob v prostorech školského zřízení. Aktivním útočníkem může být nejen osoba bez jakékoliv vazby na určité školské zařízení, ale může jím být i dřívější či současný student, zaměstnanec nebo i zaměstnanec některého z dodavatelských subjektů.

1.5 Amok

Pojem Amok je používán v bezpečnostním kontextu k popisu situace, ve které jednotlivci nebo skupiny lidí vykazují nekontrolované a násilné chování na veřejnosti. Termín Amok pochází z malajského jazyka, kde popisuje chování jedince, který se vzdává kontroly nad sebou a útočí na ostatní lidi. V bezpečnostním kontextu se tento pojem často používá k označení masového útoku nebo střelby na veřejnosti, který může být motivován různými faktory, jako jsou psychické problémy, radikalizace, osobní zklamání, nenávisť nebo extremistické přesvědčení. Útočník často pociťuje silný hněv, frustraci, beznaděj nebo

zoufalství a reaguje na tyto emoce násilím a útokem na ostatní lidi. Masové útoky Amok jsou obvykle velmi náhlé a nečekané, což ztěžuje jejich předcházení nebo zastavení. Je důležité, aby byla veřejnost a bezpečnostní složky připraveny reagovat na takové situace, což zahrnuje aktivní monitorování a detekci rizikových jedinců šířících násilné myšlenky nebo vlastních zbraně a posilování ochranných opatření na veřejných místech, jako jsou školy, pracoviště, nákupní centra a veřejné prostory. Celkově lze říci, že Amok v bezpečnostním kontextu představuje vážné bezpečnostní riziko, které si vyžaduje zvýšenou pozornost a prevenci. Je nezbytné, aby byla veřejnost informována o možnostech a postupech pro zachování vlastní bezpečnosti a aby spolupracovala s bezpečnostními složkami v případě hrozby nebo incidentu (Čírtková, 2004; Fagel, Hesterman, 2016).

1.6 Terorismus

Vzhledem k velkému množství definic pojmu terorismus je jeho objasnění poněkud komplikovanější. Asi nejčastěji je orgány státní správy a bezpečnostními složkami ČR využívána definice, kdy je za terorismus považováno jednání s politickým, náboženským či ideologickým motivem, při kterém je užito násilí, případně pak hrozba násilí za účelem vyvolání strachu (Ministerstvo vnitra, 2016a). Termín terorismus je obvykle spojován se skupinami nebo jednotlivci, kteří se uchylují k extrémním a násilným prostředkům, jako jsou bombové útoky, únosy, sebevražedné bombové atentáty nebo útoky na civilní obyvatelstvo. Nejčastěji je v literatuře uváděno, že termín terorismus pochází z latinského slova *terrere*, což v překladu znamená hrozit nebo působit úzkost a strach. Přesto však existuje diskuze o pravém původu termínu a jeho definitivním významu (Schmid, Jongman, 2017).

2 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ

K problematice ochrany měkkých cílů je potřeba zdůraznit, že její zajištění není pouze záležitostí státu, ale také všech ostatních zúčastněných stran, ať už se jedná o provozovatele, vlastníky, či jiné osoby mající pracovní či jiný vztah k danému měkkému cíli. Vzhledem k jejich velkému počtu ani není v možnostech státu zajištění rychlé, adekvátní a efektivní reakce u každého měkkého cíle na území státu. Proto tedy jejich ochrana a zajištění bezpečnosti závisí především na výše uvedených osobách, tj. provozovatelích, vlastnících a jiných osobách daného měkkého cíle. Dochází tak k součinnosti státu s ostatními zúčastněnými stranami, jež je založena na obecných principech, jakými jsou například proaktivní přístup, spolupráce, komunikace a koordinace mezi těmito stranami (Ministerstvo vnitra, 2017; Hesterman, 2018).

Proaktivní přístup

Proaktivním přístupem lze docílit zvýšení bezpečnosti měkkého cíle, je tedy důležitým prvkem při zajištění bezpečnosti měkkých cílů státem a ostatními zúčastněnými stranami. Jedná se převážně o prevenci jako například předcházení mimořádným událostem a zajištění efektivního systému pro včasnou reakci na možnou mimořádnou událost. Připravenost systému a zúčastněných stran je v zásadě stěžejním úkolem zúčastněných stran k zajištění bezpečnosti, neboť preventivní činností lze snížit možné následky v důsledku mimořádné události (Ministerstvo vnitra, 2017; Apeltauer et al., 2019).

Spolupráce

Pro zajištění bezpečnosti je také velice důležitý princip spolupráce mezi zúčastněnými stranami, hovoříme zde o spolupráci mezi úřady a ostatními zúčastněnými stranami jako například vlastníky a provozovatele měkkých cílů. Nejčastěji se jedná o poskytování důležitých informací o možných nebezpečích, jejich možných způsobech řešení a zejména o zkušenosti a poznatky z praxe při řešení obdobných situací při vzniku mimořádné události (Apeltauer et al., 2019).

Komunikace a koordinace

Dalším důležitým principem je zajištění komunikace a koordinace mezi jednotlivými zúčastněnými stranami. Pro tyto účely je nezbytné předem stanovit komunikační procesy a nezbytnou organizační činnost dotčených osob. Zpravidla se jedná o rozdělení pravomocí a činností personálu zúčastněných stran, zpracování bezpečnostních postupů, analýz

a auditů. Do koordinace je zahrnut veškerý personál, který se pravidelně vyskytuje v místech měkkého cíle, a to bez rozlišení, zdali se jedná o personál odborný nebo neodborný. K zajištění správné komunikace a koordinace je také nutná příprava těchto osob spočívající převážně v pravidelných školeních a cvičeních zaměřených na činnost při možném vzniku některé z mimořádných událostí (Ministerstvo vnitra, 2017; Nevrkla et al., 2019).

2.1 Pilíře systému ochrany měkkých cílů v ČR

Ochrana měkkých cílů před různými formami hrozeb a rizik je klíčovým prvkem národní bezpečnosti v České republice. Pro dosažení efektivní ochrany těchto cílů je nezbytný komplexní systém, který spojuje různé instituce, opatření a zdroje. Tento systém je tvořen tzv. pilíři systému ochrany měkkých cílů, které jsou uvedeny v koncepci ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020 (Ministerstvo vnitra, 2017).

Těmito pilíři jsou (Ministerstvo vnitra, 2017):

- metodické vedení a vzdělávání,
- dotační podpora,
- komunikace, spolupráce, výměna informací a sdílení dobré praxe,
- aktivní přístup Policie České republiky k ochraně měkkých cílů.

2.1.1 Metodické vedení a vzdělávání

Problematika ochrany měkkých cílů je v České republice poměrně mladou, a ne moc rozšířenou disciplínou. Vzhledem k dané problematice a možnostem vzniku bezpečnostních rizik v souvislosti se zajištěním ochrany měkkých cílů, byla Ministerstvem vnitra ČR zavedena série vzdělávacích kurzů k jejich ochraně, které jsou určeny jak pro personál měkkých cílů, tak i pro širokou veřejnost. Smyslem těchto kurzů je rozšířit informovanost, znalosti a dovednosti potřebné jak pro prevenci útoků na měkké cíle, tak i na vlastní činnost při samotném útoku. Dobře proškolený personál a veřejnost tak mohou při vzniku mimořádné události díky své správné reakci zachránit mnoho lidských životů (Ministerstvo vnitra, 2017; Apeltauer et al., 2019).

2.1.2 Dotační podpora

Vlastní zajištění bezpečnosti měkkých cílů je mnohdy finančně nákladné, a to především při zajištění technických prostředků zabezpečení. Pro tyto účely jsou jednotlivými

ministerstvy zaváděny tzv. dotační programy, které může každý vlastník či provozovatel měkkého cíle využít ke zvýšení bezpečnosti, čímž dochází ze strany ministerstev k motivaci vlastníků a provozovatelů měkkých cílů k postupnému trendu zvyšování bezpečnosti. Prvním tzv. průkopníkem dotačních programů bylo v roce 2014 zavedení dotačního programu na podporu škol a školských zařízení Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (Ministerstvo vnitra, 2017). V následujících letech postupně začala i ostatní ministerstva zavádět dotační programy pro zvýšení bezpečnosti měkkých cílů ve své působnosti. Jednotlivé dotační programy lze dohledat na internetových stránkách jednotlivých ministerstvech. Například Ministerstvo zdravotnictví vyhlásilo dotační program na zvýšení ochrany měkkých cílů v resortu zdravotnictví pro rok 2021 (Ministerstvo zdravotnictví, 2021). Jako další příklad si můžeme uvést dotační program pro ochranu měkkých cílů v oblasti kultury, které vyhlásilo Ministerstvo kultury v roce 2021 (Ministerstvo kultury, 2021). V neposlední řadě musíme zmínit i dotační program pro zvýšení ochrany veřejných prostranství a objektů (akcí) veřejné správy, škol a školských zařízení jako měkkých cílů – 2021 vyhlášený Ministerstvem vnitra ČR v souladu s vládou schválenou "Koncepcí ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020" (Ministerstvo vnitra, 2021).

2.1.3 Komunikace, spolupráce, výměna informací a sdílení dobré praxe

Ministerstvo vnitra ČR zřizuje stálý poradní sbor, jehož cílem je efektivní a účelná komunikace mezi různými subjekty. Sbor je složen z představitelů vybraných státních institucí a odborníků z veřejnosti a jeho hlavním úkolem je výměna informací týkajících se problematiky měkkých cílů, konzultace na odborné úrovni a sdílení osvědčených postupů. Taktéž se předpokládá, že členové sboru budou pravidelně informováni o pokroku při plnění koncepce pro ochranu měkkých cílů (Ministerstvo vnitra, 2017, Nevrla et al., 2019).

2.1.4 Aktivní přístup Policie České republiky k ochraně měkkých cílů

Policie České republiky hraje nezastupitelnou roli při ochraně měkkých cílů, zejména při zásahu proti násilnému útoku. Jejím zákonným posláním je zajistit, že tyto cíle budou chráněny. Nicméně role policie se neomezuje pouze na samotný zásah, hraje také významnou roli při přípravě opatření ve spolupráci s měkkými cíli, kde předem navázané kontakty umožňují oběma stranám připravit se na situaci, kdy bude potřeba policejní zásah. Policejní orgány také slouží jako odborní poradci pro měkké cíle, které to potřebují. V případě zintenzivnění policejní ochrany měkkých cílů se provádí zvýšený dohled.

V některých případech se také může povolat Armáda České republiky k plnění úkolů policie, zejména při střežení velkého množství měkkých cílů (Ministerstvo vnitra, 2017; Apeltauer et al., 2019).

2.2 Potencionální pachatelé útoků na měkké cíle

Potencionální pachatelé útoků na měkké cíle jsou jednou z největších hrozeb moderního světa. Mezi takovéto potencionální pachatele útoků patří různé teroristické skupiny, organizované zločinecké gangy, extremistické jednotky, ale také jednotlivci s radikálními politickými nebo náboženskými přesvědčeními. Tyto subjekty mají různé motivace pro útoky na měkké cíle, včetně nátlaku na vlády či organizace, vytváření strachu a paniky mezi obyvateli, dosažení politických nebo náboženských cílů, poškození ekonomiky či destabilizace společnosti. Výběr konkrétních měkkých cílů závisí na strategických a taktických úvahách pachatelů a jejich schopnostech proniknout do jednotlivých objektů. Důležitou součástí prevence útoků je také osvěta veřejnosti, aby byla informována o aktuálních hrozbách a účinných způsobech minimalizace rizika. Spolupráce mezi státy a mezinárodními organizacemi při boji proti terorismu je rovněž klíčová, protože teroristické skupiny často operují přes hranice a využívají mezinárodních sítí pro svou propagaci a financování (Fagel, Hesterman, 2016; Kalvach, Vangeli, 2018).

Útoky mohou být provedeny různými způsoby, nejčastěji se jedná o (Kalvach, Vangeli, 2018):

- použití chladné zbraně (sečné, řezné, bodné),
- použití střelné zbraně,
- provedení žhářského útoku,
- vzetí rukojmích a uzavření se v objektu,
- násilné napadení objektu davem,
- použití nástražného výbušného systému,
- doručení nebezpečné zásilky,
- falešná oznámení za účelem vyvolání paniky.

3 PRÁVNÍ RÁMEC, KONCEPČNÍ A METODICKÉ DOKUMENTY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ

Pro ochranu měkkých cílů neexistuje žádný jednotný právní dokument, který by tuto oblast kompletně zajišťoval. Vzhledem k rozmanitosti možných měkkých cílů a faktu, že z historického hlediska se mnoho takových útoků na území ČR neodehrálo, nebylo možné stanovit jakoukoliv jednotnou právní úpravu a plošná opatření k ochraně měkkých cílů. Zpravidla po vykonání takového činu přistupovali správní orgány a vlastníci či provozovatelé měkkých cílů k takovým opatřením, aby bylo minimalizováno riziko vzniku obdobné události (Balabán, Pernica, 2015).

3.1 Bezpečnostní strategie České republiky 2023

Bezpečnostní strategie České republiky 2023 je dokument, který definuje přístup a opatření České republiky v oblasti bezpečnosti. Ochrana měkkých cílů je ve strategii věnována zvláštní pozornost, neboť ony představují důležitou součást infrastruktury a životního prostředí a jsou zranitelné vůči různým hrozbám. Strategie také klade důraz na vytvoření a zlepšení ochranných opatření pro měkké cíle, což zahrnuje posílení fyzické ochrany a zabezpečení infrastruktury, včetně vyššího standardu bezpečnostních opatření, kontroly přístupu a ochrany osob a majetku. Důležitým prvkem je také rozšíření a modernizace systémů sledování a detekce hrozeb, jako jsou kamerové systémy, detektory nebezpečných látek a bezpečnostní analýza rizik. Důležitou součástí strategie je také vzdělávání a osvěta v oblasti ochrany měkkých cílů, jejímž cílem je zvýšit povědomí veřejnosti o rizicích a upozornit na potřebu vzájemné spolupráce při ochraně měkkých cílů. Strategie také klade důraz na odolnost a krizové řízení v případě útoků nebo hrozeb. Vytváří se mechanismy a plány pro rychlou a účinnou reakci v případě hrozby, včetně koordinace mezi zasaženými subjekty a bezpečnostními složkami. Celkově lze říci, že bezpečnostní strategie České republiky 2023 se snaží zvýšit ochranu měkkých cílů prostřednictvím prevence, ochranných opatření, spolupráce a vzdělávání. Cílem je minimalizovat rizika a zajistit bezpečí občanů a infrastruktury České republiky (Balabán, Pernica, 2015; Ministerstvo zahraničních věcí, 2023).

3.2 Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013

Strategie České republiky pro boj proti terorismu se od roku 2013 zaměřuje i na ochranu měkkých cílů, tedy civilních objektů a veřejných prostorů, které by mohly být teroristickými skupinami či jednotlivci napadeny. Hlavním cílem této strategie je prevence teroristických útoků a minimalizace jejich dopadu na občany a infrastrukturu státu. Především se zaměřuje na několik klíčových bodů, kterými jsou (Ministerstvo vnitra, 2013):

- **Analýza rizik:** Provádí se systematická analýza rizik spojených s terorismem, včetně identifikace měkkých cílů, které by mohly být zranitelné a atraktivní pro teroristy. Na základě těchto analýz se vypracovávají preventivní opatření.
- **Vzdělání a informování veřejnosti:** Je klíčové, aby veřejnost byla informována o hrozbách terorismu a o tom, jakým způsobem se může aktivně podílet na prevenci teroristických útoků. Prostřednictvím kampaní, propagace bezpečnostních opatření a školení jsou občané vzděláváni o možných rizicích a jak jim předcházet.
- **Zlepšení koordinace a spolupráce mezi bezpečnostními složkami:** Různé bezpečnostní složky, jako jsou policie, zpravodajské služby, hasiči a další, spolupracují a koordinují své aktivity, aby byly schopny rychle a efektivně reagovat na teroristické hrozby. Je rozvíjena i spolupráce se zahraničními partnery v rámci výměny informací a zkušeností.
- **Bezpečnostní opatření:** Provádějí se opatření zaměřená na fyzickou ochranu měkkých cílů, jako jsou zvýšená kontrola na veřejných prostranstvích, posílení bezpečnostních opatření na letištích, nádražích, vlakových a autobusových stanicích, veřejných budovách a dalších strategických místech.
- **Koordinace s evropskými a mezinárodními partnery:** Česká republika spolupracuje se svými evropskými a mezinárodními partnery v boji proti terorismu. V rámci Evropské unie a dalších mezinárodních organizací je aktivně zapojena do výměny informací a společných cvičení.

Strategie České republiky pro boj proti terorismu je pružná a neustále aktualizována podle aktuálních hrozeb a vývoje teroristické situace. Cílem této strategie je minimalizovat riziko teroristických útoků na měkké cíle a zajistit bezpečnost občanů a infrastruktury státu (Ministerstvo vnitra, 2013).

3.3 Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020

Vydaná Koncepce ochrany měkkých cílů se zabývá problematikou jejich ochrany a je považována za základní dokument v této oblasti, který definuje strategie a opatření, které mají za cíl minimalizovat riziko útoků na měkké cíle. Pojednává o identifikaci a hodnocení těchto cílů, o jejich zranitelnosti a potenciálních hrozbách, na základě čehož jsou navrženy konkrétní kroky k jejich ochraně. Koncepce ochrany měkkých cílů také zahrnuje spolupráci různých subjektů a institucí, jako jsou vládní organizace, bezpečnostní složky, obce, soukromý sektor a veřejnost. Cílem je vytvořit komplexní a efektivní systém ochrany, který spojuje různé zdroje a znalosti. Dokument také klade důraz na prevenci, včasné varování a reakce v případě hrozícího nebo aktuálního útoku na měkké cíle. Zahrnuje opatření pro zvýšení bezpečnosti například prostřednictvím fyzického zabezpečení, technických opatření, monitorování, zvýšeného povědomí a školení. Celkově je koncepce ochrany měkkých cílů důležitým nástrojem pro ochranu klíčových institucí a systémů společnosti, které by mohly být ohroženy útoky nebo teroristickými činy. Je založena na analýze a hodnocení rizik a poskytuje směrnice pro účinnou ochranu těchto cílů (Ministerstvo vnitra, 2015; Ministerstvo vnitra, 2017).

3.4 Norma ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení

Norma byla vypracovaná v roce 2016 normalizační komisí jako součást prevence kriminality se zaměřením na zajištění bezpečnosti školských zařízení. Uvádí požadavky na bezpečnostní opatření, která mají být zavedena ve školách, aby se minimalizovala rizika pro životy a zdraví žáků, učitelů a dalších pracovníků školy. Podle nové normy je nejdůležitější, aby byla ve školách zavedena komplexní bezpečnostní opatření, která zahrnují prevenci a reakci na různé nebezpečné situace (Sladký, Brečka, 2022).

Takovými opatřeními jsou například (Sladký, Brečka, 2022):

- preventivní opatření,
- opatření při vzniku nebezpečí,
- požadavky na školní vybavení.

Preventivní opatření:

Školy by měly mít vypracovaný plán řízení krizových situací, který obsahuje opatření pro různé typy nebezpečných případů, jako jsou požáry, teroristické útoky nebo únosy (Fagel, Hesterman, 2016). Musí být zajištěna bezpečnost vstupu do školy, například prostřednictvím kamerového systému, kontroly vstupu do budovy nebo elektronických průkazů. Je třeba zajistit správnou údržbu školní budovy, včetně pravidelné kontroly a servisu elektroinstalací, vodovodních a topných systémů a dalších zařízení. Školy by měly také provádět pravidelné cvičení evakuace a informovat žáky a zaměstnance o bezpečnostních postupech v případě nouze (Ministerstvo vnitra, 2016b).

Opatření při vzniku nebezpečí:

Musí být zajištěny vhodné prostředky k hašení požárů, jako jsou hasicí přístroje, hasicí přístroje výškové techniky nebo hasicí přístroje v kotelnách. Školy by měly mít také systém včasného varování před požárem, například požární signalizaci, která umožňuje rychlou evakuaci žáků a personálu. Je vhodné mít záchytné prostory pro žáky a zaměstnance, kteří se nemohou evakuovat z budovy (Ministerstvo vnitra, 2016b).

Požadavky na školní vybavení:

Školní mobiliář, tj. stoly, židle a police, by měl být vyroben z nehořlavého materiálu a splňovat určité bezpečnostní normy. Elektrická zařízení a spotřebiče musí být pravidelně kontrolovány a musí splňovat bezpečnostní normy (Ministerstvo vnitra, 2016b). Norma ČSN 73 4400 se tedy zaměřuje na zajištění bezpečnosti ve školách prostřednictvím prevence a vhodných opatření v případě vzniku nebezpečných situací. Je důležité, aby školy tuto normu dodržovaly a aktualizovaly svá bezpečnostní opatření podle nejnovějších požadavků, aby se minimalizovala rizika pro bezpečnost žáků a personálu (Sladký, Brečka, 2022).

3.5 Školský zákon

Je základním dokumentem, který upřesňuje práva a povinnosti škol a školských zařízení v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví. Vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanovuje také působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. K zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví se vztahují pouze tři ustanovení školského zákona, kterými jsou § 29 o bezpečnosti a ochraně zdraví ve školách a školských zařízeních, § 30 o školním, vnitřním řádu a § 164, kterým jsou stanoveny povinnosti ředitele školy a školského zařízení.

Podle § 29 tohoto zákona je k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví stanoveno: „Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících“ (Česká republika, 2004).

Podle § 30 tohoto zákona je stanovena povinnost řediteli školy k vydání školního řádu a řediteli školského zařízení k vydání vnitřního řádu. Obsahem tohoto školního nebo vnitřního řádu dle tohoto paragrafu musí být stanoveny: „podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí“ (Česká republika, 2004). Podle § 164 je jednou ze stanovených povinností odpovědnost ředitele školy a školského zařízení za zajištění bezpečnosti žáků, a to způsobem zajišťujícím dohled nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení (Česká republika, 2004).

3.6 Krizový zákon

Krizovým zákonem jsou stanoveny pravomoci a působnost státních orgánů a orgánů územních správních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě a v průběhu krizové situace. Tyto situace nejsou spojeny s obranou České republiky před vnějším napadením (Vaníček, 2017).

Pro přípravu na krizové situace a jejich řešení v oblasti školství je podle § 9 v odstavci 5 krizového zákona definováno, že „prováděcí právní předpis stanoví podmínky a způsob vykonávání péče o děti v mateřských školách, žáky plnící ve školách povinnou školní docházku, osoby umístěné ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a osoby ve střediscích výchovné péče, pokud tuto péči nemohou za krizové situace vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce“ (Česká republika, 2000a).

Tímto výše zmiňovaným prováděcím právním předpisem je Vyhláška č. 281 z roku 2001, vydána Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, která doplňuje krizový zákon č. 240/2000 Sb. o „podmínky a způsob vykonávání péče o děti v předškolních zařízeních, žáky kteří plní ve školách povinnou školní docházku a děti a mládež ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivně výchovné péče zařazených

do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiní zákonní zástupci“ (Česká republika, 2001).

Připravenost určených škol a školských zařízení na řešení krizových situací je zajištěna v rámci svých pravomocí jejich řediteli, kteří jsou odborně připravováni na řešení krizových situací v rámci kraje (Česká republika, 2001).

3.7 Zákon o integrovaném záchranném systému

V základních ustanoveních tohoto zákona je definován pojem ochrana obyvatelstva, který je vyjadřován jako *„plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku“ (Česká republika, 2000b).* Z této definice tedy lze vyvodit, že při ochraně obyvatelstva se jedná o obyvatelstvo jako celek, bez rozdílu věku, tedy i o nezletilé děti. Protože školský zákon nařizuje nezletilým dětem povinnou školní docházku, je povinností státu i v rámci ochrany obyvatelstva zabezpečit bezpečnost dětí ve školských zařízeních a školách (Česká republika, 2000b).

3.8 Zákon o požární ochraně

Účelem tohoto zákona je *„vytvoření podmínek pro ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech“ (Česká republika, 1985).*

Tímto zákonem jsou všem právnickým osobám, tedy i školám a školským zařízením, ukládány povinnosti zajistit požární ochranu. Převážně se jedná o zajištění a kontrolu věcných prostředků požární ochrany, požárně bezpečnostních zařízení a požární techniky. V neposlední řadě je tímto předpisem stanovena povinnost zajištění jak volných příjezdových cest pro jednotky integrovaného záchranného systému, tak i nástupních ploch, únikových cest a únikových východů. Celková odpovědnost za plnění povinností v rámci požární ochrany je stanovena řediteli školy. Zákon o požární ochraně dále rozděluje provozované činnosti do třech kategorií podle požárního nebezpečí (Česká republika, 1985).

Těmito kategoriemi jsou (Česká republika, 1985):

- činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím,
- činnosti s vysokým požárním nebezpečím.

V České republice jsou základní školy řazeny pouze do dvou z těchto kategorií, a sice do kategorie bez zvýšeného požárního nebezpečí, kde jsou převážně menší školy, též zvané jako malotřídky, a do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím, kde spadají všechny ostatní školy. Zařazení do této kategorie ovlivňuje např. zvýšený počet osob v budově školy, vyšší počet nadzemních pater budovy školy nebo fakt, že objekt nemá chráněné únikové cesty. V těchto případech jsou pak zařazeny do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím a musí tak plnit další povinnosti s tím spojené, například pravidelné provádění školení o požární ochraně a zpracování a vedení dokumentace o požární ochraně objektu školy (Česká republika, 1985).

3.9 Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení

Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení, které byly zřízeny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, kraji nebo obcemi, je stanoven vyhláškou č. 263/2007. Tato vyhláška má za cíl zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků ve škole, a to prostřednictvím dohledu nad nimi, který je prováděn s úmyslem předcházet možnému poškození jejich zdraví, majetku, přírodě a životnímu prostředí. Jakým způsobem bude dohled nad žáky prováděn, závisí na konkrétních podmínkách a je stanoven ředitelem školy. Při stanovení způsobu dohledu se zohledňuje prováděná činnost, věk žáků, jejich rozumová vyspělost a rizika spojená s dopravou a dalšími faktory. Ve škole je zpravidla zajištěn dohled pedagogickým pracovníkem nejméně 15 minut před začátkem dopoledního i odpoledního vyučování až do ukončení výuky a vzdělávání nebo poskytování školských služeb (Česká republika, 2007).

4 ZÁKLADNÍ ŠKOLY JAKO MĚKKÝ CÍL

Základní školy jsou považovány za měkké cíle, protože se zde nachází obvykle neozbrojení a nezkušení jedinci v podobě dětí, které nemají schopnost bránit se nebo účinně reagovat na útok. Navíc, vlivem věku a nezralosti, nemají dostatečně vyvinuté rozhodovací schopnosti a často se spoléhají na dospělé osoby, které se o ně starají. To znamená, že mají omezenou schopnost vyhodnotit nebezpečí a reagovat racionálně. Základní školy také často nemají přísná bezpečnostní opatření, která by chránila před vnějšími ohroženími, například mnoho škol postrádá bezpečnostní systémy, jako jsou kamerové systémy, brány s elektronickými průchody nebo zaměstnanci, kteří jsou školení ke zvládnutí nebezpečných situací. Tímto jsou prakticky otevřeny potenciálním útočníkům, kteří by mohli snadno proniknout do budovy a provést útok. Vzhledem k těmto faktorům jsou základní školy vnímány jako měkký cíl pro teroristy, školní střelce nebo jiné jedince, kteří mají zájem způsobit škodu nevinným dětem. Proto je důležité, aby školy přijímaly opatření ke zvýšení své bezpečnosti a ochraně svých studentů a personálu (Ministerstvo vnitra, 2016b; Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2021).

Zabezpečení škol je tedy nutné realizovat pro všechny fáze potenciálního útoku, jelikož každá vyžaduje specifické kroky. Těmito fázemi jsou fáze před útokem, v průběhu útoku a po útokem. Z hlediska zajištění bezpečnosti školských zařízení je nejdůležitější realizace veškerých dostupných preventivních opatření proti případnému útoku, kterými jsou plněny specifické úkoly tzv. fáze před útokem. Tato fáze je chápána jako provedení veškerých činností a možností zabezpečení, které vedou ke snížení atraktivity cíle pro útočníka, nebo zjištění možného plánovaného útoku a příprav na samotný útok. Snížením atraktivity cíle pro útočníka je myšlena preventivní činnost, jako například instalace bezpečnostních prvků, což značně ovlivní výběr útočnickova možného cíle. Čím větší zabezpečení školy jako cíle, tím složitější provedení možného útoku. Útočník si pak zpravidla vybere cíl méně zabezpečený a snáze realizovatelný (Fagel, Hesterman, 2016; Apeltauer et al., 2019). Na tuto skutečnost se ovšem nelze spoléhat a útočník si může vybrat i takto vysoce zabezpečený objekt za svůj cíl. Pro tyto případy je nutné do preventivního zabezpečení zahrnout i detekci možného útoku. Včasnou detekcí a reakcí lze snížit možné dopady útoku, případně lze úplně útok předejít, kdy útočník před vykonáním takového skutku je vlivem situace donucen od jednání ustoupit. K zajištění a zvýšení bezpečnosti v tzv. fázi před útokem je tedy podstatným hlavním prvkem vlastní fyzická bezpečnost objektu. Tuto fyzickou bezpečnost

dále dělíme na fyzickou ochranu, systémy technické ochrany a režimová opatření (Apeltauer et al., 2019).

4.1 Fyzická ochrana

Fyzická ochrana je jedním ze zásadních druhů zajišťování bezpečnosti, který je realizován přítomností bezpečnostní osoby v daném objektu. Může se jednat o osoby jako jsou vrátní, hlídači externí bezpečnostní agentury, příslušníci státní nebo městské policie a v neposlední řadě samotní proškolení zaměstnanci školy (Timm, 2021). Z dlouhodobého ekonomického hlediska je řadou škol přistupováno k zajištění fyzické bezpečnosti právě proškolenými zaměstnanci školy z řad pedagogického sboru. Tito pracovníci bývají určováni rozvrhem mimo jiné i k zajišťování kontrol při hromadném vstupu žáků do škol před zahájením školní výuky, a také k samotným kontrolám pohybu osob v rámci přestávek mezi výukami. Tzv. dozor na chodbách školy hlídá nejen kázeň ve škole, ale také bezpečí žáků v prostorách školy a je oprávněn při spatření nepovolané osoby tuto osobu vykázat z prostor školy či reagovat jiným adekvátním způsobem v dané situaci. Součástí fyzické ochrany není ovšem pouze bezpečnostně proškolený personál, ale také ostatní zaměstnanci školy, kteří jsou jakkoli zapojeni do fungování školy. Pro takový způsob ochrany jsou zcela zásadní interní postupy školy a komunikace, neboť kvalitní a včasné předání informací může zcela zásadně ovlivnit zvládnutí mimořádné události. Pro zvládnutí takových mimořádných situací, kdy je nutná správná činnost personálu ale také činnost žáků, jsou v posledních letech jednotlivými školami zaváděny nácviky škol pro řešení krizových situací, jakými jsou například požár školy, nalezené nástražné výbušné systémy či aktivní útočník v prostorách školy (Fennelly, 2017; Sladký, Brečka, 2022).

4.2 Systém technické ochrany

Systém technické ochrany spočívá v materiálním zajištění a vybavení prostor bezpečnostními prvky. Ty dělíme na mechanické zábranné prvky a elektronické prvky ochrany. Úkolem takovýchto systémů je především detekce a zabránění vstupu neoprávněným či problémovým jedincům do prostor školského zařízení.

4.2.1 Mechanické zábranné systémy

Prvky mechanických zábranných systémů jsou základem technického zabezpečení objektu. Jedná se především o zabezpečení pláště objektů a zajištění vchodů proti vstupu a vniknutí nepovolaných osob. Prvotním mechanickým zábranným prostředkem k omezení vstupu

nepovolaných osob je zpravidla oplocení pozemku objektu školy se vstupní brankou nebo bránou. Instalace takového oplocení je ovšem závislá na stavební situaci objektu, tzn. zda je škola umístěna samostatně na pozemku anebo v řadové zástavbě ostatních budov. Dalším prvkem k zamezení vstupu nepovolaných osob jsou bezpečnostní vstupní dveře do objektu, které jsou certifikované na některý ze stupňů požadované úrovně odolnosti a snižují možnost násilného vstupu do objektu (Ivanka, 2014; Kalvach, 2016a).

System ochrany objektu mechanickými zábrannými prostředky lze rozdělit do následujících okruhů (Kalvach, 2016a):

- obvodová ochrana,
- plášťová ochrana,
- předmětová ochrana.

Obvodová ochrana slouží k ochraně objektu před nežádoucím vniknutím nebo průnikem. Tato forma ochrany se využívá zejména k prevenci krádeží, vandalismu nebo neoprávněného vstupu. Obvodová ochrana může být realizována různými způsoby. Jednou z nejběžnějších forem je instalace plotu nebo zdi kolem objektu. Ploty mohou být vyrobeny z různých materiálů, jako je dřevo, kov, plast nebo beton a často jsou opatřeny navíc ostnatým drátem nebo ostny, které ztěžují nebo zamezují přístup na pozemek. Kromě plotu nebo zdi se pro obvodovou ochranu často využívají také další prvky, jako jsou brány, závory, závorová ramena, zámkové systémy, bezpečnostní mříže nebo kamery. Tyto prvky nejenže ztěžují neoprávněný vstup, ale také mohou sloužit jako prostředek odstranění potenciálních pachatelů (Kalvach, 2016a; Timm, 2021).

Plášťová ochrana slouží k fyzickému zajištění objektu proti neoprávněnému vniknutí. Tato ochrana je obvykle instalována na vnějších plochách objektu, jako jsou stěny, dveře, okna nebo střechy. Plášťová ochrana může zahrnovat různé prvky, které znesnadňují přístup do objektu bez správných oprávnění, ať už jde o zabezpečovací kódy, klíče či další autorizační metody. Těmito prvky mohou být například bezpečnostní dveře a brány, okenní mříže a sítě, bezpečnostní fólie na skla a bezpečnostní zábrany (Kalvach, 2016a).

Předmětová ochrana se vztahuje na fyzické opatření, které je používáno k ochraně specifických objektů nebo úschovných míst před neoprávněným vstupem nebo útokem. Tyto prostředky jsou navrženy tak, aby ztěžovaly nebo znemožnily průnik nebo poškození

objektu. Nejběžnějšími prvky předmětové ochrany jsou bezpečnostní zámky a bezpečnostní mříže vstupních dveří (Kalvach, 2016a).

4.2.2 Elektronické prvky ochrany

Prvky elektronických systémů ochrany jsou technologiemi řízené a monitorované systémy, které slouží k zajištění bezpečnosti a ochrany objektů před neoprávněným vstupem, krádeží, požárem nebo jinými nebezpečnými situacemi. Tyto systémy se skládají z různých elektronických zařízení, senzorů a systémů řízení, které spolupracují a integrují se s účinnými ochrannými opatřeními (Kalvach, 2016b).

Ve školských zařízeních se zpravidla můžeme setkat s komponenty elektronických systémů ochrany objektů, kterými jsou:

Kamerový systém s monitorováním je běžnou součástí elektronického systému ochrany objektů. Kamery mohou být umístěny nejen u vstupů, ale i v dalších strategických oblastech objektu a slouží k monitorování, zaznamenávání a k případnému rozpoznání osob nebo nežádoucích událostí (Kalvach, 2016b).

Poplachové zabezpečovací a tísňové systémy jsou technologické systémy navržené k detekci a signalizaci nebezpečí a naléhavých situací. Slouží k ochraně majetku a zajištění bezpečnosti osob. Poplachové zabezpečovací systémy se skládají z různých zařízení, která slouží k detekci a signalizaci neautorizovaného vstupu do prostoru, jako jsou dveře, okna nebo senzory pohybu. Tísňové systémy slouží k rychlému signalizování naléhavých situací, jako jsou požáry, zranění nebo útoky, a mohou obsahovat tlačítka k přivolání pomoci umístěná na strategických místech, detektory kouře nebo plynů, automatické detektory povodní nebo systémy osobní tísňové signalizace, které nositelům umožňují v případě potřeby okamžitě vyvolat poplach. Poplachové zabezpečovací a tísňové systémy jsou důležitou součástí bezpečnostního vybavení objektů, ať už se jedná o byty, domy, firmy nebo veřejné instituce (Kalvach, 2016b).

Vnitřní rozhlas je systém komunikace, který slouží k přenosu zvukových informací v rámci určitého prostoru nebo budovy. Umožňuje veřejné a soukromé vysílání různých zpráv, upozornění a instrukcí v různých částech budovy nebo prostoru. Přenos zvuku může být přenášen pomocí kabelových nebo bezdrátových systémů. Vnitřní rozhlas je velice účinným nástrojem při řešení mimořádných krizových situací, kdy tímto způsobem lze zajistit nejrychlejší předání informace k zahájení evakuace osob ze školy nebo také naopak k zajištění invakuace osob, kdy nebezpečí hrozí z vnějšího okolí školy (Kalvach, 2016b).

Detektory kovů jsou zpravidla umístěny na vstupech do objektů, jako jsou hlavní vchody nebo další důležité body, které je nutno kontrolovat. U objektů škol mohou být tyto detektory instalovány ke zvýšení bezpečnosti a ochranu žáků, učitelů a ostatních pracovníků školy před nebezpečím způsobeným nošením nelegálních zbraní nebo jiných nebezpečných předmětů. Těmito detektory by měli procházet všichni lidé vcházející do školy, včetně žáků, učitelů, zaměstnanců, ale i návštěv. Princip detekce spočívá v tom, že detektor kovu vysílá elektromagnetické pole, které je narušeno při přechodu předmětu obsahujícího kov (např. zbraň). Detektor poté zaznamená tuto změnu a vyvolá příslušný signál, který upozorní pracovníka zodpovědného za kontrolu (Kalvach, 2016b).

Přístupové a docházkové systémy mohou být jedním z možných způsobů zabezpečení škol a umožňují kontrolu přístupu do budovy, monitorování docházky žáků a zaměstnanců školy. Mohou být založeny na použití různých identifikačních prvků, například karet, čipů, biometrických identifikátorů nebo hesel. Každý žák a zaměstnanec školy by měl mít přístupový identifikátor, který by mu umožňoval vstup do budovy. Tím se zamezí neoprávněnému vstupu osob, které nemají vstup povolen (Kalvach, 2016b).

Systémy šíření varování jsou důležitým nástrojem pro rychlé a účinné předání informací osobám nacházejícím se v nebezpečných a krizových situacích. Nejčastěji je využíván systém vnitřního rozhlasu školy, ovšem v případě školního komplexu více budov lze využít i systémy mobilních zpráv, protože mobilní telefony jsou dnes široce rozšířené a jejich použití jako prostředku pro šíření varování se stává stále běžnějším. Mobilní zprávy mohou být použity pro vysílání upozornění zaměstnancům školy o nebezpečích a instrukcích k úniku nebo evakuaci (Kalvach, 2016b).

4.3 Režimová opatření

Režimovými opatřeními rozumíme soubory organizačních postupů a pravidel pro vstup do školských zařízení a pravidel upravujících pohyb osob uvnitř těchto objektů. Jejich cílem je zajištění bezpečnosti a plynulého fungování školního prostředí. Režimová opatření obvykle obsahují informace o tom, kdo má povolení vstoupit do školních budov, jak se mají osoby chovat v průběhu školního dne, jakým způsobem se řeší situace, ve kterých dochází k porušení pravidel, a další důležité informace pro udržení bezpečného a klidného prostředí. Mohou také zahrnovat pravidla pro vstup a odchod ze školních budov, zásady týkající se asistence osob, které mají omezenou schopnost pohybu, doporučené postupy pro chování v krizových situacích, pravidla týkající se

používání technických zařízení ve škole (např. počítače, mobilní telefony) a další různé pokyny pro žáky, pedagogy a další osoby, které vstupují do školních prostor. Je důležité, aby režimová opatření byla pravidelně aktualizována a známá všem osobám, které vstupují do školních zařízení. Dobře vytvořená a uplatňovaná režimová opatření mohou napomoci bezproblémovému fungování školy a vytvoření příjemného a bezpečného prostředí pro všechny zúčastněné (Kindl, 2007; Lukáš, 2015).

Obrázek č. 1 Bezpečnost základních škol (Šimek, 2019)

5 BEZPEČNOST ŠKOL Z POHLEDU INSTITUCÍ

Veřejnost již dlouho považuje zajištění bezpečnosti ve školách za samozřejmost a není kladen větší důraz na opatření proti vnějším hrozbám. Po událostech ve Žďáru nad Sázavou však došlo ke změně této situace a je tedy vhodné se ptát, kdo je zodpovědný za bezpečnost ve školách. Tato kapitola se zaměřuje na instituce zajišťující chod škol na území České republiky a svým způsobem zasahující do zajištění jejich bezpečnosti.

5.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy je český státní orgán odpovědný za správu a rozvoj v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy v České republice. Zahrnuje širokou oblast škol mateřských, základních, středních a vysokých, dále školy odborného vzdělávání a dalšího vzdělávání dospělých, sportu a mládeže. Ministerstvo také podporuje kulturní aktivity a spolupráci mezi školami, organizacemi a institucemi, které se zabývají vzděláváním a tělovýchovou. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vydává legislativní předpisy, stanovuje vzdělávací a výchovné cíle, dohled nad výkonem vzdělávání a provádí hodnocení celého systému školství v České republice (Vokáč, 2016). Jedním z důležitých aspektů působnosti tohoto ministerstva je také bezpečnost. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy se věnuje vytváření bezpečných podmínek pro děti a mládež ve školách a dalších vzdělávacích zařízeních. To zahrnuje například kontrolu bezpečnosti školních budov a vybavení, prevenci nehod a úrazů ve školách, školení pedagogů v oblasti bezpečnosti či spolupráci s bezpečnostními subjekty. Ministerstvo také podporuje bezpečnost v rámci mládežnických organizací, například skautů a tělovýchovných a sportovních akcí pro děti a mládež. Provozuje různé programy a granty zaměřené na bezpečnostní osvětu a vzdělávání dětí, mládeže, pedagogů a dalších pracovníků ve školství a tělovýchově. Bezpečnost je tedy důležitou součástí činnosti Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, které se snaží zajišťovat bezpečné prostředí a podmínky pro děti a mládež v oblasti školství a tělesné výchovy (Sladký, Brečka, 2023).

5.2 Česká školní inspekce

Česká školní inspekce je nezávislý státní orgán, který dohlíží na kvalitu vzdělávání a školního prostředí v České republice. Její hlavní funkcí je hodnotit a monitorovat školy, školská zařízení a vzdělávací systém jako celek, a to zejména z hlediska dodržování zákonů a norem, plnění vzdělávacích cílů a standardů, rozvoje pedagogické praxe a zajištění kvality

vzdělávání. Česká školní inspekce má právo provádět inspekce ve všech typech škol a školských zařízení, a to jak veřejných, tak soukromých. Provádí pravidelné plánované inspekce, ale také reaguje na stížnosti občanů týkající se kvality vzdělávání. Výsledky inspekce jsou zveřejňovány a slouží jako podklad pro další zlepšování systému vzdělávání. Byla zřízena v roce 2005 a jejími cíli jsou zajištění kvality vzdělání, zvýšení transparentnosti vzdělávacího systému a ochrana práv žáků. Její činnost je upravena zákonem o pedagogických pracovnících a zvláštním zákonem o České školní inspekci.

Česká školní inspekce hraje také důležitou roli v zajištění bezpečnosti ve školách. Jejím hlavním úkolem jsou i pravidelné kontroly a hodnocení bezpečnostních opatření a postupů ve školách, aby se zajistilo bezpečné a příznivé prostředí pro všechny žáky a zaměstnance. Inspektoři provádějí inspekční návštěvy ve školách, během kterých se zaměřují na různé aspekty bezpečnosti, včetně požární bezpečnosti, přístupnosti budov pro osoby se zdravotním postižením, zajištění první pomoci, ochrany osobních údajů, prevence šikanování a násilí atd. Pokud se během inspekční návštěvy zjistí nedostatečná zajištěnost bezpečnosti školy, školní inspekce může uložit příslušné opravy a doporučení k zajištění bezpečnosti. Inspektoři také sledují, zda školy dodržují příslušnou legislativu v oblasti bezpečnosti a mohou případně přistoupit k sankcím v případě vážného porušení. Důležitým prvkem zajišťování bezpečnosti ve školách je spolupráce škol s bezpečnostními orgány, hasiči, policií atd. Školní inspekce proto také hodnotí tuto spolupráci a doporučuje v případě potřeby její zlepšení. Celkově lze říci, že Česká školní inspekce má významný vliv na bezpečnost ve školách a přispívá k tomu, aby žáci a zaměstnanci škol měli bezpečné a příznivé prostředí pro vzdělávání a práci (Česká školní inspekce, 2024).

5.3 Územní samosprávné celky

Působnost územních samosprávních celků ve vztahu ke školství je upravena školským zákonem. Tuto samosprávu ve školství vykonávají kraje a obce. Dle školského zákona je předmětem krajů zajištění podmínek pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělání, jazykového a základního uměleckého vzdělání. Dále kraj zajišťuje podmínky i pro vzdělání dětí se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním (Česká republika, 2004). Kraj společně s ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zajišťuje základní podmínky pro provoz jednotlivých škol. Z hlediska zajištění bezpečnosti těchto škol dále kraj spolupracuje s českou školní inspekcí, která zároveň kontroluje dodržování podmínek k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků škol (Dandová, 2008). Dalším subjektem

zajišťujícím podmínky pro plnění vzdělání dětí jsou obce. Dle platného školského zákona jsou obce povinny zajistit plnění podmínek pro povinnou školní docházku dětí, které mají trvalý pobyt na jejich území. Obce mohou navíc finančně přispívat právnickým osobám, jež provozují školy, které obec zakládá. Orgánem obce, který má za úkol plnit povinnosti v oblasti školství a tělovýchovy, je Odbor školství a tělovýchovy. Úkoly pro obec jsou stanoveny jak školským zákonem, tak zákonem o obcích (Dandová, 2008).

5.4 Policie České republiky

Policie České republiky je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob, majetku, udržovat veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti (Armex Publishing, 2022). Spolupráce Policie České republiky a škol je stanovena v zákoně o policii, ovšem jedná se pouze o obecnou existenci tohoto vztahu, která vychází z toho, že škola má nejčastěji podobu školské právnické osoby. Tím je zajištěna součinnost těchto orgánů v případě potřeby. Další spolupráce mezi těmito subjekty je upravena věstníkem vydaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy jako informace o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s PČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané. Tímto věstníkem jsou stanoveny postupy, povinnosti a pravomoci pro provozovatele, ředitele škol a školských zařízení pro zajištění potřeb vstupu příslušníků policie a provádění služebních úkonů v prostorech škol s mladistvými (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2003; Cuták, 2022).

5.5 Ředitel školy

Ředitel školy je neodmyslitelně spojen s největší zodpovědností na základní škole. Mimo plnění mnoha zákonných povinností vyplívajících ze školského zákona, zákona o požární ochraně a úmluvě o BOZP vydává ředitel školy školní řád, který upravuje vnitřní režim školy. Ve školním řádu jsou stanoveny podmínky, které zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví žáků a také jejich ochranu před sociálně nezdravými jevy, diskriminací, nepřátelstvím a násilím. Ředitel školy má na starosti nejen veškeré bezpečnostní plánování, ale také průběh řešení mimořádných událostí ve škole až do příjezdu složek IZS. Je oprávněn vyhlásit evakuaci školy, a dokonce i úplné uzamčení budovy. Jedná se o velmi náročnou roli, protože ředitel musí zajistit jak financování všech bezpečnostních prvků, tak i systematické školení zaměstnanců a žáků školy (Česká republika, 2004; Dandová, 2008).

6 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

V úvodu teoretické části diplomové práce byly vymezeny základní pojmy pro snazší pochopení problematiky ochrany měkkých cílů. V další části byl proveden popis možných obecných principů využívaných při součinnosti státu s ostatními zúčastněnými stranami a bylo provedeno seznámení s hlavními pilíři systému ochrany měkkých cílů. Tyto pilíře jsou uvedeny v koncepci ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020. I když je koncepce ochrany měkkých cílů již zastaralá, spousta institucí a subjektů stále pokračuje v plnění některých zde stanovených úkolů. Z koncepce ochrany měkkých cílů vyplývají strategie a opatření, které mají za cíl minimalizovat riziko útoků na měkké cíle. Vzhledem k přibývajícím útokům na měkké cíle v posledním období je považováno za velmi důležité aktualizovat tuto koncepci pro další časové období, neboť je klíčovým dokumentem v oblasti ochrany měkkých cílů. Kromě koncepce ochrany měkkých cílů byly představeny i další důležité zákony a metodické dokumenty pro zajištění bezpečnosti v oblasti školství. Právě mnoho z uvedených dokumentů nějakým způsobem zasahuje do problematiky zajištění bezpečnosti škol, avšak doposud neexistuje žádný ucelený právní předpis nebo metodický dokument, který by se zabýval zajištěním bezpečnosti ve školství v pojetí všech oblastí. Kromě zajištění bezpečnosti škol v rovině právních aktů a normativ, byly představeny také další důležité prvky utvářející bezpečnost škol. Především se jedná o zajištění možné fyzické ochrany, systémy technické ochrany a v neposlední řadě dodržování režimových opatření jako nastavení pravidel a postupů. Jako nejzásadnější článek zajištění bezpečnosti shledávám lidskou osobu, neboť pouhou instalací technických prostředků nezajistíme plně bezpečnost školy, ale téměř vždy je nutný odpovědný přístup a vlastní rozhodnutí právě lidské osoby. I když největší míra odpovědnosti za bezpečnost škol je uložena právě ředitelům, je nutné se i tak seznámit možnostmi zajištění bezpečnosti i z pohledu jednotlivých institucí. Tyto instituce nejčastěji zasahují do zajištění bezpečnosti základních škol vydanými právními normami nebo koncepčními a metodickými postupy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 VYBRANÉ ÚTOKY NA ZÁKLADNÍ ŠKOLY V ČR

Jak již bylo zmíněno v teoretické části práce, v České republice není ve srovnání se zahraničím mnoho případů násilných útoků na školách. Nicméně se takové události staly a nejsou výjimečné ani výhrůžky násilím vůči škole nebo násilné chování žáků. V této části práce budou chronologicky představeny některé příklady těchto případů.

7.1 Napadení na základní škole Havířov

Dne 22. května 2012 došlo dle dostupných informací k incidentu na základní škole, kdy žena pobodala vychovatelku a vzala dítě jako rukojmí. V době kolem 12:30 vstoupila neznáma žena bočním vchodem určeným pro prodej a výdej stravy rodičům nemocných dětí do prostor chodby před školní jídelnou. V daný okamžik se již začali přemísťovat žáci jedné třídy do školní jídelny. V tento okamžik došlo k incidentu, kdy si neznámá žena vzala jako rukojmí 8letou dívku. Celé situace si všimla vychovatelka, která se pokusila dívku ochránit, byla však neznámou ženou pobodána a následně se pachatelka uzamkla se svým rukojmím do nejbližší místnosti. V tu dobu již ostatní zaměstnanci školy přivolali zdravotnickou záchranou službu, policii ČR a provedli okamžitou evakuaci žáků mimo prostory školy (Kelnerová, 2012; Bartíková et al., 2012).

Obrázek č. 2 Osvobozovací akce (Pristáš, 2012)

Na místo během několika minut dorazili policisté, zásahová jednotka a policejní vyjednávač. Po neúspěšném vyjednávání, které trvalo zhruba hodinu, policie přistoupila k úspěšnému razantnějšímu kroku, a to k násilnému vniknutí do objektu a zadržení únosce. Dívka byla bez zranění předána do zdravotnické péče. Jaký byl motiv pachatelky se vyšetřovatelům nepodařilo zjistit. Pachatelka, žena ve věku 24 let, byla převezena do psychiatrické léčebny a nebyla trestně souzena (Bartíková et al., 2012; Lesková et al., 2012).

7.2 Napadení na gymnáziu v Rakovníku

Dne 29. října 2012 došlo k incidentu mezi žákem a učitelkou na osmiletém gymnáziu ve městě Rakovník. Dle dostupných informací došlo k napadení 61leté učitelky 14letým žákem během polední přestávky. Útočník použil jako zbraň nůž, kterým způsobil učitelce vážná bodná zranění. Na místo události byla zaměstnanci školy přivolána policie ČR a zdravotnická záchranná služba (Kořínek, Forman, 2012).

Obrázek č. 3 Student gymnázia bodl učitelku matematiky do zad (Forman, 2012)

Vzhledem k vážnosti zranění učitelky byla na místo povolána i letecká záchranná služba, která oběť útoku transportovala do Ústřední vojenské nemocnice v Praze. Útočník byl na místě zadržen příslušníky policie a při výslechu za přítomnosti rodičů a sociálního

pracovníka se k činu nepřiznal. Mladík dle vyšetřování policie nepřišel do školy s úmyslem učitelce ublížit, ale dle vyjádření se jednalo o zkratové jednání (Kořínek, Forman, 2012).

7.3 Ozbrojený útok na základní škole v Brně

Dne 20. března 2018 došlo k incidentu mezi zaměstnanci školy a jedním z rodičů žáka školy. Celý incident byl zapříčiněn nerespektováním bezpečnostních předpisů základní školy, které neumožňují vstup dospělým osobám do školy. Konfliktní rodič vyprovokoval incident již o měsíc dříve, kdy v tomto případě opět vyvolal hádku a vulgárně napadal vrátnou a další zaměstnance školy, nakonec přistoupil k vytáhnutí legálně držené zbraně a k vyhrožování zaměstnancům školy před zraky přítomných dětí. Proti agresorovi se pokusil zasáhnou instruktor plavání, kdy během pokusu o odzbrojení agresora došlo k několika výstřelům, při kterých došlo k vážným zraněním agresora. Situace je dnes taková, že instruktorovi plavání byl soudem uložen podmíněný trest za pokus o zabití muže, jemuž předtím vzal jeho zbraň a postřelil jej. Agresorovi neboli rodiči jednoho z žáků byl soudem udělen podmíněný trest za výtržnictví (Krutil, 2018).

7.4 Ozbrojený útok na základní škole v Jablonci nad Nisou

K incidentu došlo na ZŠ Pasířská dne 11. ledna 2023 v odpoledních hodinách. Agresivní muž, rodič jednoho z žáků, vnikl do ředitelny základní školy, kde došlo ke slovnímu a následně i fyzickému napadení ředitelky školy. Při odchodu agresora z ředitelny docházelo z jeho strany ještě ke slovním urážkám a vyhrůžkám směřovaným ředitelce školy. V této době byli již incidentu přítomni ostatní učitelé, kteří se snažili agresora přimět k opuštění prostor školy. Pachatel se již většího počtu osob zalekl a pod záminkou zajištění vlastní ochrany ukázal zúčastněným osobám střelnou zbraň a opustil prostory základní školy. Pracovnice školy celou věc během incidentu ohlásila městským srážníkům, kteří na místo vyslali svoji hlídku, které se podařilo v blízkosti školy podezřelého agresora zadržet. Útočnicka následně převzali a umístili do cely státní policisté, kteří byli na místo incidentu přivoláni. Během 48 hodin proběhlo v rámci zkráceného přípravného řízení soudní zasedání Okresního soudu v Jablonci nad Nisou, který podezřelého pravomocně potrestal podmíněným trestem na jeden rok se zkušebním odkladem na dva roky a propustil ho ze zadržení na svobodu. Dle výpovědi podezřelého útočnicka jeho jednání souviselo s docházkou jeho dítěte do základní školy (Vepřovská, 2023).

7.5 Ozbrojený útok na základní škole v České Třebové

K incidentu mezi dvěma spolužáky došlo 19. ledna 2023 na základní škole v Ústecké ulici v České Třebové. Dle informací zveřejněných v médiích došlo ke sporu mezi dvěma spolužáky druhého stupně v prostoru šaten, kdy v závěru sporu bylo užito nože jako zbraně. V místě incidentu zasahovala přivolaná státní policie. Podle zveřejněných informací hejtmána Martina Netolického byla poranění jednoho žáka lehká a žák byl propuštěn z nemocnice do domácí péče. Vzhledem k věku zúčastněných osob nebyla tato událost dále komentována Policií ČR a vedením základní školy. Po tomto incidentu vedení základní školy požaduje po rodičích jako preventivní opatření, aby prováděli důslednou kontrolu věcí, které děti nosí do školy (CNN Prima News, 2023; Kořínek, 2023).

7.6 Napadení na základní škole v Praze 12

Na Základní škole Zárubova v Praze 12 došlo dne 7. září 2023 během výuky k incidentu mezi žákem čtvrté třídy a učitelkou. Dle veřejně dostupných informací došlo k napadení učitelky agresivním žákem, kdy poškozená utrpěla při incidentu drobná zranění. Na místo incidentu byla přivolána Policie ČR a následně byla policií přivolána lékařská pomoc pro chlapce s psychickými potížemi, kterého následně převezli do nemocnice. Incident byl v řešení Policie ČR a orgánů sociálně právní ochrany dětí. Dle veřejně dostupného vyjádření ředitelky základní školy byl útok na paní učitelku nepochopitelný. V daný den probíhala na škole volnější výuka a s žákem byl již v ranních hodinách řešen spor, kdy žák nedbal pokynů učitelky. Následně asi o hodinu později při řešení dalšího konfliktu mezi tímto žákem a učitelkou již došlo k fyzickému napadení učitelky žákem. Toto jednání již nebylo ředitelkou školy tolerováno a byla přivolána policie ČR. Po incidentu nebyla vedením školy přijata preventivní opatření (Blesk.cz, 2023; Pražský deník.cz, 2023).

7.7 Zbraň na základní škole v Praze 9

Na Základní škole Bratří Venclíků v Praze 9 došlo dne 5. března 2024 k incidentu, kdy byla u jednoho z žáků nalezena střelná zbraň. Nezletilý chlapec si přinesl střelnou zbraň do školy se záměrem se pochlubit spolužákům. Tuto zbraň schovával v brašně, tzv. ledvince, a následně ji o přestávkách ukazoval na toaletách spolužákům. Na jednom spolužákovi se dopustil vyhrožování použitím fyzického násilí, pokud prozradí, že má ve škole zbraň. Chlapec se však nezalekl a celou událost oznámil jedné z učitelek. Následně byla přivolána policie a ve velmi krátké době na místo dorazilo několik policejních hlídek. Po zadržení

podezřelého chlapce vyšlo najevo, že se jedná o airsoftovou pistoli Glock 18c. I tak je aktuálně případ prověřován pro podezření ze spáchání trestného činu vydírání. Další informace vzhledem k věku podezřelého nebyly zveřejněny (Rybanský, 2024).

Obrázek č. 4 Cvičení záchranných složek na ZŠ Dobřany (Vejvodová, 2016)

8 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Kromě již v kapitole 4 zmíněných způsobů zajištění bezpečnosti základních škol je především nutné věnovat pozornost základním bezpečnostním opatřením, kterými jsou evakuace osob z ohroženého prostoru, nebo naopak invakuace osob v ohroženém prostoru. Tato důležitá bezpečnostní opatření budou představena v této kapitole a dále se bude věnovat možnostem odborných školení pro ředitele škol, pedagogické pracovníky a zaměstnance škol.

8.1 Evakuace osob

Evakuace osob je jedním ze základních a nejčastěji používaných bezpečnostních opatření kolektivní ochrany, kdy v poměrně krátké době lze eliminovat případné následky hrozících mimořádných událostí. Evakuace osob základní školy je důležitý proces, který má za cíl zajistit bezpečnost všech žáků a zaměstnanců v případě nebezpečí, například požáru, zemětřesení, povodně nebo v případě chemického zamoření objektu. Evakuaci základní školy je oprávněn nařídít ředitel této školy, pokud se jedná o zjištěnou mimořádnou událost uvnitř školských zařízení. Dalším oprávněným orgánem k nařízení evakuace základní školy je starosta obce, na jejímž území se základní škola nachází. Starosta obce je tak oprávněn v případě zjištění možné vnější hrozby dotčeným základním školám nařídít evakuaci osob. Veškerá činnost při evakuaci osob základní školy je řešena na úrovni požární ochrany a probíhá v souladu se školním evakuačním plánem. Jedná se tak o organizovanou činnost, při které všichni přítomní žáci a zaměstnanci školy opouští budovu školy na předem stanovené místo. Těmito místy jsou zpravidla školní hřiště, nádvoří nebo školní zahrada (Brehovská, 2016; Romaněnko, Skácelík, 2015).

Pro správné provedení evakuace žáků a personálu základní školy je podstatné zajistit následující podmínky (Brehovská, 2016; Romaněnko, Skácelík, 2015):

- předání informace o nařízené evakuaci všem osobám nacházejícím se v objektu školského zařízení,
- zajistit kontrolu všech přítomných žáků dle výkazu přítomnosti třídních knih a kontrolu ostatních prostor jako jsou šatny, toalety,
- zajistit kontrolu průchodnosti únikových a evakuačních cest,
- mít jasně stanoveny úkoly a postupy pro personál k provedení evakuace,

- prověřit správnost postupů nácviky evakuace budovy školy,
- u nácviků evakuace při útoku aktivního střelce zohlednit i směr provádění evakuace vůči poloze aktivního střelce tak, aby byl minimalizován kontakt se žáky.

Obrázek č. 5 Nácvik poplachu ZŠ Morávková (ZŠ Morávková, 2024)

8.2 Invakuace osob

Invakuace osob, též nazývaná jako ukrytí osob nebo také barikáda, je dalším bezpečnostním opatřením kolektivní ochrany, který je opakem evakuace osob. Jedná se tedy o uzamčení osob uvnitř objektu, aby byly ochráněny před působící vnější hrozbou. Může se jednat o kompletní uzamčení budovy školy a zabezpečení budovy proti vniknutí útočnicka z vně tohoto objektu, ale může se také jednat o zajištění části tohoto objektu, jako jsou školní třídy, když už se aktivní útočník pohybuje v prostorech školského zařízení. V takovém případě je mnohdy vhodné zajistit bezpečnost žáků právě i zamezením vstupu do třídy s žáky, kdy se prvně provede uzamčení dveří třídy a následně je možno pokračovat zajištěním vstupu tzv. zabarikádováním, kdy se využije veškerý nábytek třídy a přemístí se ke dveřím třídy tak, aby vytvořil překážku. Dalším příkladem, kdy je vhodné provést ukrytí žáků a zaměstnanců školy, je únik nebezpečné látky v blízkosti objektu základní školy. V takovémto případě je

nutné koncentrovat žáky do předem stanovených prostor ve školském objektu a zajistit uzavření stavebních otvorů objektu (Folwarczny, Pokorný, 2021).

Obrázek č. 6 Invakuace žáků (ZŠ Slovácká, 2023)

8.3 Utíkej, schovej se, boj

Po tragické události ve Žďáru nad Sázavou v roce 2014, útoku ozbrojeného střelce v Uherském Brodě roku 2015 a následných teroristických útocích v zahraničí se zvedl zájem veřejnosti o informace, jak se zachovat v takovýchto mimořádných situacích. Pražská policie na základě vysoké poptávky veřejnosti zpracovala preventivní videospot v konceptu cesty k přežití založeného na třech krocích (Penc, Beránek, 2017):

- útěk,
- úkryt,
- boj.

- Utíkej:** Pokud lze využít únikové cesty do bezpečí, utečte. V zásadě se jedná o způsob záchranu životů tím, že v co nejkratší době dojde k přesunu osob z ohrožený prostor do bezpečí. Jedná se o bezpečnostní opatření, které je také v bezpečnostní komunitě označováno jako evakuace osob (Penc, Beránek, 2017).
- Schovej se:** Pokud nelze utéct do bezpečí, je nutné najít místo, kde se schovat. V takovém případě se jedná o opačnou činnost než útěk. Zůstáváme v ohroženém prostoru a snažíme se skrýt a znemožnit útočnickovi přístup k nám. Nejčastěji dochází k tzv. zabarikádování v uzamčené místnosti. Toto bezpečnostní opatření je v bezpečnostní komunitě označováno jako invakuace osob (Penc, Beránek, 2017).
- Bojuj:** Pokud není již možné utéct nebo se schovat a dojde k přímému ohrožení života, využijte všech dostupných možností a prostředků k boji s útočником (Penc, Beránek, 2017).

Obrázek č. 7 Informace rodičům
(Zvara, 2024)

8.4 Vzdělávání personálu škol

Podle ustanovení § 131 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., (Školský zákon) je ředitel statutárním orgánem právního subjektu, který zodpovídá za dodržování opatření vyplývajících z platné legislativy týkající se ochrany života, zdraví a majetku. Tato zodpovědnost rozdělena do těchto čtyř kategorií (Soural, 2024):

- bezpečnost a ochrana zdraví při práci,
- požární ochrana,
- ochrana obyvatelstva,
- krizové řízení.

8.4.1 Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Základním odborným školením personálu základních škol je každoroční povinné školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Během tohoto školení se zaměstnanci seznámí s důležitými informacemi týkajícími se prevence pracovních úrazů a nemocí, bezpečného manipulování s materiály a vybavením, jakož i s postupy, které mají být dodržovány v případě nouzové situace. Školení se obvykle koná na začátku školního roku a je povinné pro všechny zaměstnance, včetně učitelů, školního personálu a dalších pracovníků školy. Má za cíl zlepšit pracovní prostředí a zajistit bezpečnost a ochranu zdraví všech zaměstnanců a žáků školy. Kromě školního personálu jsou s podmínkami zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci seznamováni i samotní žáci třídními učiteli v rámci úvodních hodin na začátku školního roku (Neugebauer, 2016; Soural, 2024b).

8.4.2 Požární ochrana

Dalším důležitým odborným školením personálu základních škol je každoroční povinné školení o zajištění požární ochrany. Mimo pravidelné školení personálu je také povinností ředitelů škol zajistit proškolení vedoucích pracovníků odborně způsobilou osobou v oblasti požární ochrany a zajištění vstupního školení novým zaměstnancům. Ředitel školy může v rámci zajištění požární ochrany také nařídit praktický nácvik cvičné evakuace osob z budovy školy. Zpravidla je takový nácvik evakuace školy pro žáky spíše zábava a mnohdy je i staršími ročníky vnímán jako záminka k tzv. ulití se z vyučovací hodiny (Neugebauer, 2016; Soural, 2024b).

8.4.3 Národní pedagogický institut České republiky

Je specializovaná instituce, která se zabývá vzděláváním, výzkumem a rozvojem vzdělávacího systému v České republice. Jeho hlavním cílem je podpora pedagogické praxe, šíření nových vzdělávacích metod a přístupů, poskytování odborného poradenství učitelům a školám a sběr a analýza dat o vzdělávání v zemi. K zajištění vyšší míry bezpečnosti ve školství tato instituce nabízí vzdělávací programy a semináře v oblastech krizového řízení a ochrany obyvatelstva. Vedoucím pracovníků a ostatním zaměstnancům základních škol jsou k dispozici například studijní programy a semináře zaměřené na seznámení účastníků s okolnostmi, průběhem a riziky různých typů mimořádných událostí (včetně těch spojených s projevy agrese) ve školách a školských zařízeních. Další nabízené obdobné programy a semináře se věnují například problematice typů mimořádných událostí, jak být na ně připraven a adekvátně reagovat, co dělat v případě ohrožení povodní nebo požárem, seznámení se složkami integrovaného záchranného systému a jejich činností a seznámení se s možnostmi spolupráce základních škol s Hasičským záchranným sborem České republiky. Na veškeré tyto výukové programy a semináře se lze přihlásit dobrovolně a bezplatně na internetových stránkách Národního pedagogického institutu České republiky (Národní pedagogický institut, 2024).

8.4.4 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor funguje jako garant ochrany obyvatelstva, požární prevence a integrovaného záchranného systému. V oblasti vzdělávání se kromě preventivní výchovné činnosti u žáků základních a ostatních škol věnuje také pořádání odborných kurzů pro pedagogické sbory základních a středních škol. K těmto kurzům a ostatním vzdělávacím projektům jsou Hasičským záchranným sborem ČR zpracovávány a publikovány příručky a učebnice jak v tištěné formě, tak i v elektronické podobě, které jsou volně ke stažení na stránkách Hasičského záchranného sboru České republiky (GŘ HZS ČR, 2024).

Kurzy pro učitele k problematice ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí jsou pořádány obvykle jednou až dvakrát ročně v každém kraji a jsou určeny převážně pro učitele základních a středních škol. Tyto kurzy jsou zařazeny do systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jsou akreditovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Prostřednictvím těchto kurzů jsou předávány učitelům srozumitelnou formou ty nejdůležitější informace, které mnohdy mohou přispět k záchraně lidských životů (GŘ HZS ČR, 2024).

8.4.5 Policie České republiky

Policie České republiky kromě své běžné činnosti zajišťuje také školení obyvatelstva v rámci prevence kriminality a postupu při mimořádných událostech. Projekty zaměřenými na problematiku útoků aktivního střelce se věnuje již od roku 2011. Prvním projektem bylo zavedení seminářů „Postup při mimořádných událostech ve školách a školských zařízeních“, které byly určeny vedoucím pracovníkům škol, a především také samotným pedagogům. Tyto semináře byly realizovány v letech 2012 a 2013. Po tragické události na střední škole ve Žďáru nad Sázavou v roce 2014 vzrostl zájem o semináře a vzdělání pedagogických pracovníků. Ze strany Policie České republiky byl inovován seminář „Ozbrojený útočník ve škole“, který byl realizován v letech 2015 a 2016. Na základě předešlých seminářů byl k dané problematice vytvořen metodický výukový videospot s názvem „Utíkej, schovej se, bojuj!“, který popisuje, jak se zachovat v případě útoku aktivního střelce v objektech jako kancelářské budovy, školy a jiné. Tento videospot je veřejně dostupný a je určen k volnému šíření od roku 2017. V letech 2018 a 2019 bylo Policií České republiky prováděno preventivně bezpečnostní školení „Ochrana měkkých cílů“, které bylo určeno pro zaměstnance nemocnic, úřadů a institucí. Od roku 2020 již nebyly policií prováděny semináře a školení se zaměřením na prevenci a ochranu měkkých cílů nebo ozbrojeného útočníka ve škole. Vzhledem k tragické události, ke které došlo na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, se znovu objevila otázka, jak je to vlastně s bezpečností na školách v Česku a jestli je vůbec možné předejít takovýmto incidentům. K problematice ochrany měkkých cílů byla v roce 2024 zveřejněna prezentace „Ochrana měkkého cíle, mimořádné události, co mohu udělat ...“. Kromě vydání této veřejně dostupné prezentace není známa žádná informace o plánovaném školení nebo semináři k této problematice (Penc, Beránek, 2017).

8.4.6 Asociace bezpečná škola

Asociace bezpečná škola je samostatným, nezávislým, zájmovým a dobrovolným spolkem fyzických a právnických osob zabývajícím se činnostmi v oblasti bezpečnosti osob, ochrany měkkých cílů, škol a školských zařízení. Svoji činnost zahájila v roce 2017 s cílem vybudovat systém podpory školským zařízením v oblasti bezpečnosti v souladu s příslušnými právními předpisy, rozhodnutími a pokyny příslušných správních orgánů a dle stanov a vnitřních směrnic. Pro zájemce z řad vedoucích pracovníků, pedagogů a zaměstnanců školských zařízení jsou pořádány semináře a školení se zaměřením na obsáhlou tematiku bezpečnosti měkkých cílů ve školách a školských zařízeních. Pro tyto

zájemce jsou nabízena školení v problematice zabezpečení škol, projekt Ozbrojený útočník ve školském prostředí a školení na varovné signály pachatele ve škole a školském zařízení. Další velice zajímavou nabízenou službou je provedení nácviků na případnou mimořádnou událost či na napadení aktivním útočníkem ve školách a školských zařízeních. Protože v posledních letech dochází u základních škol v rámci vlastní iniciativy a snahy ředitelů škol mnohdy až k divokým a nekoncepčním nácvikům, jsou veškeré nabízené nácviky koordinovány ve spolupráci s Policií České republiky a ostatními složkami IZS. Společnými nácviky je tak možno u vedoucích pracovníků a zaměstnanců škol docílit pochopení postupů bezpečnostních složek a správného chování v rámci zásahu těchto složek při mimořádné události (Asociace bezpečná škola, 2024; Deník.cz, 2017).

8.5 Detekce podezřelého chování

Detekce podezřelého chování se provádí za účelem identifikace potenciálně nebezpečných situací nebo jedinců. Tento proces může být prováděn manuálně lidskými operátory nebo automaticky pomocí počítačových algoritmů a umělé inteligence. Podezřelé chování může být detekováno například pomocí sledování neobvyklých a podezřelých aktivit, jako jsou neoprávněné pokusy o vstup do objektů školských zařízení, neobvyklý pohyb osob v těchto objektech nebo jiné neobvyklé vzorce chování, které mohou naznačovat potenciální hrozbu. Detekce podezřelého chování může být klíčová pro prevenci trestné činnosti, teroristických útoků nebo jiných nebezpečných událostí. U provozovaných základních škol je zpravidla proces detekce podezřelého chování prováděn zaměstnanci školy, jako je pedagogický personál, neboť není v možnostech škol pořízení nákladných sofistikovaných systémů jako již zmíněné kamerové systémy využívající automatické počítačové algoritmy a umělou inteligenci k detekci podezřelého chování a potenciálních útočníků. Způsob detekce podezřelého chování na základních školách je tedy spíše založen na vlastnostech jednotlivých pracovníků, například na schopnosti pozorování, vnímavosti a všímavosti. Velkou roli tak hraje vlastní zhodnocení chování žáků a ostatních osob, zda pedagog vyhodnotí situaci jako potenciálně rizikovou nebo ne. Zpravidla se jedná o individuální rozhodnutí, neboť školský personál je velmi zřídka k takovým činnostem odborně školen. Semináře k problematice detekce podezřelého chování jsou nabízeny v současné době pouze Asociací bezpečné školy, ostatní instituce tyto semináře či školení nemají zařazeny ve svých programech. Tato problematika je zpravidla ostatními institucemi řešena v rámci seminářů pouze okrajově (Kalvach, 2016; Drdla, 2021).

9 POSOUZENÍ MOŽNÝCH BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK

K posouzení možných bezpečnostních rizik u základních škol je využito metod dotazníkového šetření, provedení testu zranitelnosti a strukturovaného rozhovoru s představiteli škol. Celkem bylo osloveno a požádáno o spolupráci při psaní této diplomové práce 47 základních škol na území ORP Vyškov a z těchto škol byl u čtyř náhodně vybraných škol proveden test zranitelnosti. Vzhledem k zajištění bezpečnosti těchto škol nebudou v této diplomové práci zveřejněny informace, které by mohly způsobit snížení jejich míry bezpečnosti, případně poskytnout útočníkovi možný návod k neoprávněnému vstupu do objektů škol.

9.1 Dotazníkové šetření

Dotazník zjišťuje informace o připravenosti základních škol na mimořádné události, jakými jsou „Amok – aktivní střelec“ a zajištění všeobecné bezpečnosti školy. Tento dotazník je určen pro ředitele základních škol. K jeho vytvoření byl použit poskytovatel pro online výzkum Survio. Metoda dotazníkovým šetřením je vhodná zejména pro získání hromadných dat od vysokého počtu respondentů, a to díky administrativní jednoduchosti a časové a finanční nenáročnosti. Dotazníkové šetření bylo provedeno u zvolených základních škol České republiky provozovaných v místě okresního města Vyškov. Celkem bylo požádáno o vyplnění dotazníků 47 ředitelů základních škol, které jsou vedeny v tabulka č. 1. Samotný dotazník, Příloha 1, je uveden v přílohách této diplomové práce.

Tabulka 1 Seznam základních škol v ORP Vyškov (P.F. art, spol. s r. o, 2024)

P.č.	Typ školy	Adresa školy	Kontakt na ředitele ZŠ
1.	ZŠ	Purkyňova 39, 682 01	ludek.hofer@zspurkynova.vyskov.cz
2.	ZŠ	Morávková 40, 682 01,	slapal@zsmoravkova.cz
3.	ZŠ a MŠ	Křižanovice 31, 685 01	zskriz@seznam.cz
4.	ZŠ	Nádražní 5, 682 01	pospisil@nadrzni5.cz
5.	ZŠ a MŠ	Bošovice 106, 683 54	zs.bosovice@volny.cz

Tabulka 2 Seznam základních škol v ORP Vyškov (P.F. art, spol. s r. o, 2024)

P.č.	Typ školy	Adresa školy	Kontakt na ředitele ZŠ
6.	ZŠ a MŠ	Dražovice 121, 683 01	ZS.Drazovice@seznam.cz
7.	ZŠ a MŠ	Habrovany 189, 683 01	skola@zsmshabrovany.cz
8.	ZŠ a MŠ	Hlubočany 105, 682 01	zshlubocany@seznam.cz
9.	ZŠ	Hodějice 230, 684 01	durdova@zs-hodejice.cz
10.	ZŠ	Hoštice 68, 682 01	zshosticeheroltice@seznam.cz
11.	ZŠ a MŠ	Hrušky 69, 683 52	zshrusky@volny.cz
12.	ZŠ a MŠ	Beneška 181, 684 01	zskoberice@centrum.cz
13.	ZŠ	Komořany 125, 683 01	zskomorany@centrum.cz
14.	ZŠ	Školní 320, 683 35	zs.letonice@seznam.cz
15.	ZŠ a MŠ	Milešovice 112, 683 54	zs.milesovice@seznam.cz
16.	ZŠ a MŠ	Němčany 37, 684 01	zs.nemcany@centrum.cz
17.	ZŠ a MŠ	Nesovice 154, 683 33	skola@nesovice.cz
18.	ZŠ a MŠ	Nížkovice 164, 684 01	zs.nizkovice@centrum.cz
19.	ZŠ a MŠ	Rašovice 66, 685 01	zs.rasovice.66@seznam.cz
20.	ZŠ	Rostěnice 98, 682 01	skolarostenice@seznam.cz
21.	ZŠ a MŠ	Tučapy 116, 683 01	skola@zsmstucapy.cz
22.	ZŠ a MŠ	Velešovice 181, 683 01	zsvelesovice@volny.cz
23.	ZŠ a MŠ	Nemojany 113, 683 03	zsms.nemojany@seznam.cz
24.	ZŠ a MŠ	Holubice 20, 683 51	reditelka@zsholubice.cz
25.	ZŠ a MŠ	Švábenice 330, 683 23	skola@svabenice.cz
26.	ZŠ	Na Vyhlídce 12, 682 01	zsvyhlidka@vys.czn.cz
27.	ZŠ a MŠ	Tasova 272, 683 32	reditel@zsbrankovice.cz

Tabulka 3 Seznam základních škol v ORP Vyškov (P.F. art, spol. s r. o, 2024)

P.č.	Typ školy	Adresa školy	Kontakt na ředitele ZŠ
28.	ZŠ	Školní 711, 685 01	zs@bucovice711.cz
29.	ZŠ	Školní 710, 685 01	a.navratil@zs710.eu
30.	ZŠ	Náves 109, 683 04	reditel@zs-drnovice.cz
31.	ZŠ	Tyršova 218/4, 683 23	reditel@zs.ivanovicenahane.cz
32.	ZŠ a MŠ	Školní 140, 683 52	imazac@zskrenovice.cz
33.	ZŠ a MŠ	Školní 352, 683 54	hynek.zavrel@zсотnice.cz
34.	ZŠ	Habrovanská 312/3, 683 01	kyjovskyj@zsrusinov.cz
35.	ZŠ	Komenského nám. 495, 684 01	reditelka@zskomslavkov.cz
36.	ZŠ	Tyršova 977, 684 01	reditel@zsslavkov.cz
37.	ZŠ	Tyršova 4, 682 01	zstyrsovary@zstyrsovary.cz
38.	ZŠ a MŠ	Heršpice 17, 684 01	reditelka@zsherspice.cz
39.	ZŠ	Moravské Málkovice 16, 682 01	reditel@zsmormalkovice.vys.cz
40.	ZŠ	Moravské Prusy 175, 682 01	zsprusy@seznam.cz
41.	ZŠ a MŠ	Podomí 155, 683 04	skola@zspodomi.cz
42.	ZŠ a MŠ	Bohdalice 1, 683 41	karin.sulcova@zsamsbohdalice.cz
43.	ZŠ a MŠ	Pustiměř 207, 683 21	reditel@zspustimer.cz
44.	ZŠ a MŠ	Náves 96, 683 52	reditelka@skolasaratice.cz
45.	ZŠ a MŠ	Sídliště Osvobození 682/56, 682 01	j.sochor@zsletnipole.cz
46.	ZŠ	Malinovského 280, 684 01	zsmalina@seznam.cz
47.	ZŠ	Královopolské Vážany 230, 683 01	prameny@zsprameny.cz

9.2 Test zranitelnosti

Test zranitelnosti byl proveden na třech základních školách v okrese města Vyškov. Provedení testu bylo vždy o pracovních dnech v ranních hodinách při příchodu žáků do školy a v době dopoledních hodin, kdy probíhá výuka na školách. Vybrané školy nebyly předem informovány o mém záměru provedení tohoto testu, aby nebyl jeho výsledek ovlivněn. Účelem bylo praktické zjištění možností vstupu a volného pohybu cizí osoby v objektu školy. Záminkou pro umožnění vstupu a pro následující schůzku s ředitelem nebo zástupci školy byl požadavek na možnou spolupráci při zpracování diplomové práce. Průběh a výsledky zjištění testu zranitelnosti byl vždy konzultován s vedoucím pracovníkem školy v závěru osobní schůzky. Testem byly prověřeny následující skutečnosti:

1. Zajištění kontroly vstupu osob do budovy školy při příchodu žáků.
2. Zamezení vstupu osob uzamčením vstupních dveří školy.
3. Doprovod cizích osob k místu určení.
4. Zamezení volnému pohybu v prostorech školy.

9.3 Polostrukturovaný rozhovor s řediteli školy

Polostrukturovaný rozhovor byl proveden u dvou základních škol v rámci provedení testu zranitelnosti. Jedna škola neprojevila zájem o provedení tohoto rozhovoru z důvodu nedostatku času. Při polostrukturovaném rozhovoru byly kladeny následující otázky:

1. Jak dlouho jste ve funkci ředitele/ředitelky školy?
2. Jaká je podle Vás role ředitele/ředitelky školy z pohledu zajištění bezpečnosti?
3. Je zajištění míry bezpečnosti vaší školy omezeno finančním rozpočtem?
4. Na jakou událost si myslíte, že je vaše škola připravena?
5. Využíváte možností školení zaměstnanců k problematice zajištění bezpečnosti škol a činnosti při krizových situacích ve školách pořádaných složkami IZS a Asociací bezpečná škola?
6. Byli vaši zaměstnanci seznámeni s videospotem PČR: Utíkej, schovej se, bojuj?
7. Jak byste zhodnotil zabezpečení vaší školy?

10 VÝSLEDKY

V této kapitole jsou prezentovány výsledky jednotlivých provedených výzkumů. U dotazníkového šetření jsou prezentovány a vyhodnoceny jednotlivé otázky dotazníku. U dalších výzkumných metod byly zjištěné výsledky prezentovány. K celkovému vyhodnocení zjištěných výsledků je věnována závěrečná část kapitoly.

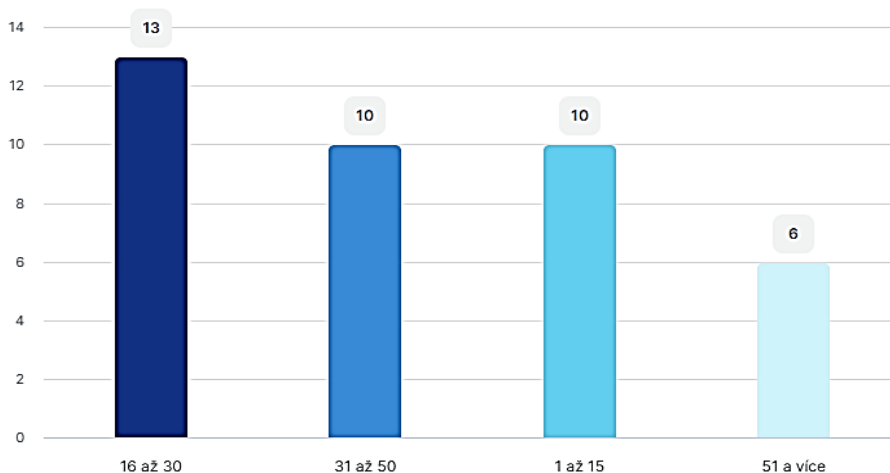
10.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 39 základních škol z celkových 47 oslovených základních škol v ORP Vyškov. Respondenti, kteří se neúčastnili výzkumu, tvoří 21% část celku.

Otázka č. 1: Kolik zaměstnanců pracuje ve vaší základní škole?

První otázka zjišťovala, s jak velkým počtem zaměstnanců školy pracují a kolik osob ředitel školy vede. Na tuto otázku 13 škol uvedlo počet 16 až 30 zaměstnanců, 10 škol uvedlo 31 až 50 zaměstnanců, 10 škol udalo počet 1 až 15 zaměstnanců a 6 škol odpovědělo, že zaměstnává více jak 51 zaměstnanců. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 8.

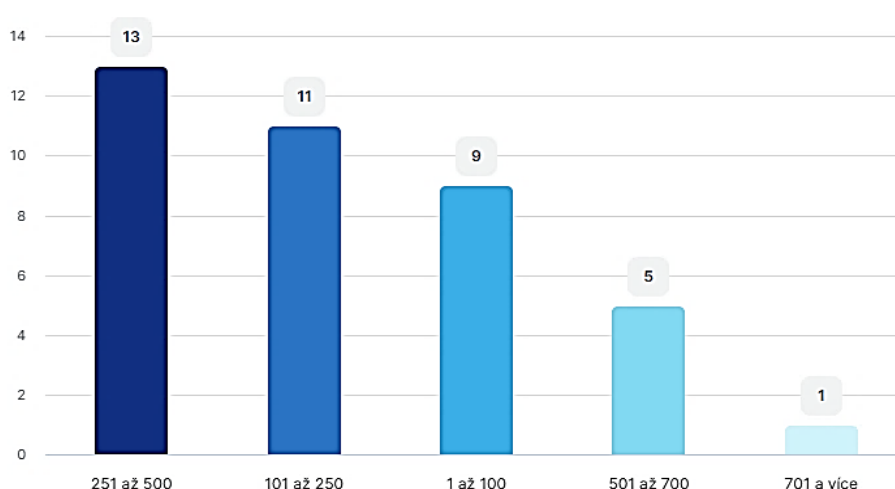
1. Kolik zaměstnanců pracuje ve vaší základní škole?

Obrázek č. 8 Počet zaměstnanců ve škole (Zvara, 2024)

Otázka č. 2: Kolik žáků navštěvuje vaši základní školu?

Další otázka zjišťovala, jak velký počet žáků, za které školy zaměstnanci přebírají zodpovědnost, navštěvuje dané školy. Na tuto otázku 13 škol udalo počet 251 až 500 žáků, 11 škol uvedlo 101 až 250 žáků, 9 škol uvedlo počet 1 až 100 žáků, 5 škol uvedlo 501 až 700 žáků a 1 škola odpověděla, že ji navštěvuje více jak 701 žáků. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 9.

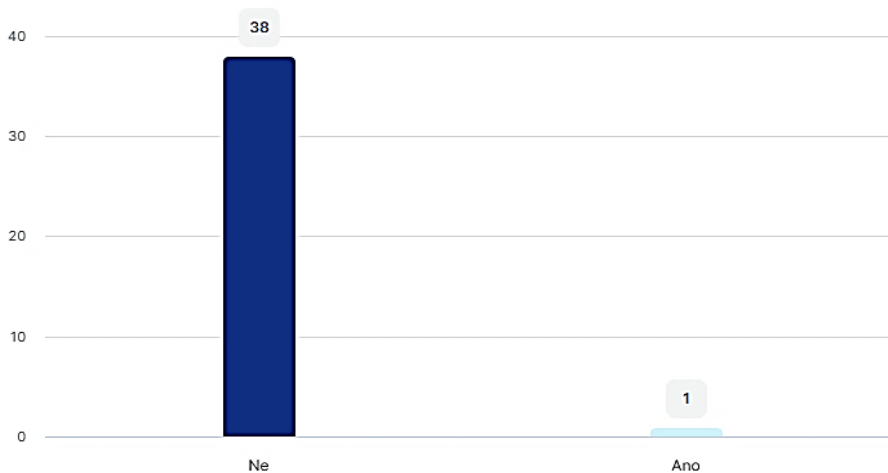
2. Kolik žáků navštěvuje vaši základní školu?

Obrázek č. 9 Počet žáků ve škole (Zvara, 2024)

Otázka č. 3: Byl na vaší škole v posledních 5 letech proveden specializovaný bezpečnostní audit?

Další otázka zjišťovala, zda byla bezpečnost základních škol v blízké minulosti řešena formou bezpečnostního auditu, kdy byla vyhledána a vyhodnocena na těchto školách možná bezpečnostní rizika a následně vydány návrhy k opatřením zajišťujícím snížení bezpečnostních rizik. Na tuto otázku 38 škol odpovědělo, že u nich nebyl proveden bezpečnostní audit, pouze 1 škola uvedla, že u ní byl proveden bezpečnostní audit. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 10.

3. Byl na vaší škole v posledních 5 letech proveden specializovaný bezpečnostní audit?

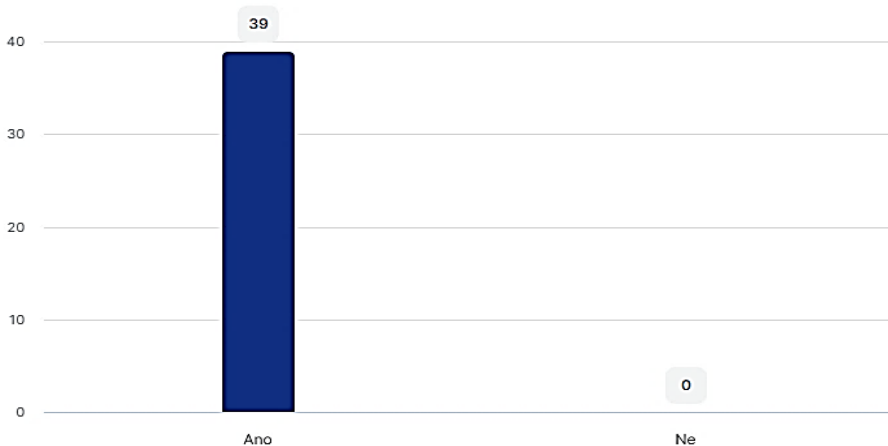

Obrázek č. 10 Bezpečnostní audit (Zvara, 2024)

Otázka č. 4: Jsou vaši zaměstnanci pravidelně školeni v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP)?

Další otázka zjišťovala, zda je plněna zákonná povinnost zaměstnavatele v provádění školení zaměstnanců k zajištění bezpečnosti a prevence rizik na pracovišti. Na tuto otázku všech 39 škol odpovědělo, že provádí školení zaměstnanců v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 11.

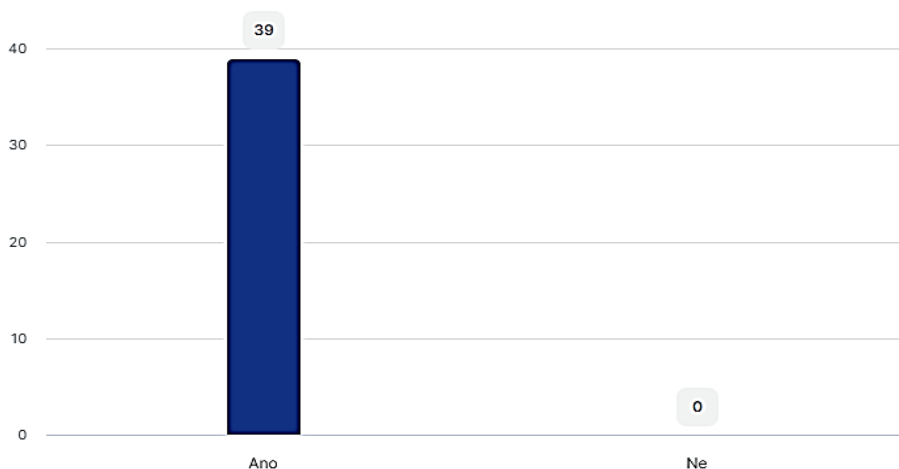
4. Jsou vaši zaměstnanci pravidelně školeni v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP)?

Obrázek č. 11 Školení BOZP (Zvara, 2024)

Otázka č. 5: Jsou vaši zaměstnanci pravidelně školeni v oblasti požární ochrany?

Další otázka zjišťovala, zda je plněna zákonná povinnost zaměstnavatele v provádění školení zaměstnanců k zajištění požární ochrany na pracovišti. Na tuto otázku všech 39 škol odpovědělo, že provádí školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 12.

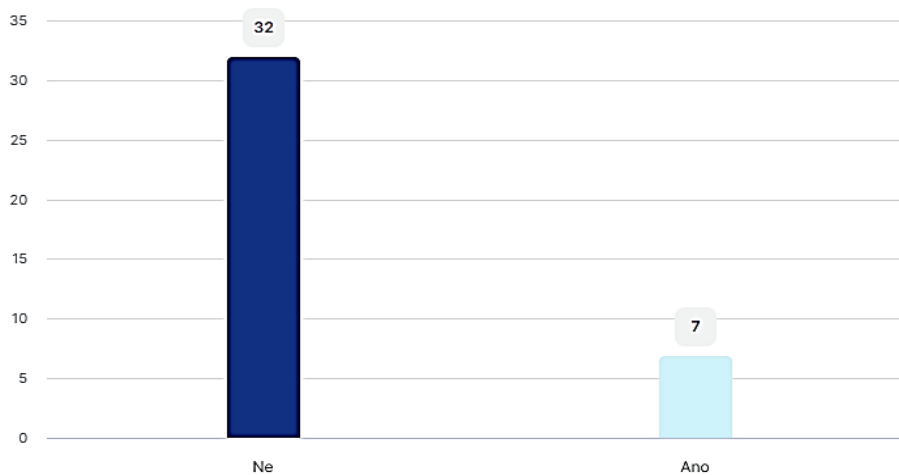
5. Jsou vaši zaměstnanci pravidelně školeni v oblasti požární ochrany?

Obrázek č. 12 Školení požární ochrany (Zvara, 2024)

Otázka č. 6: Probíhá ve vaší škole školení zaměstnanců pro případ možného napadení ozbrojeným útočníkem?

Další otázka zjišťovala, zda jsou zaměstnanci školeni, jak správně reagovat v kritických situacích jakými jsou například napadení žáků nebo učitelů ozbrojeným útočníkem. Tato školení mohla být prováděna odborným personálem, ale také pouze ředitelem školy. Na tuto otázku 32 škol odpovědělo, že taková školení neprovádí, a 7 škol takové školení provádí. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 13.

6. Probíhá ve vaší škole školení zaměstnanců pro případ možného napadení ozbrojeným útočником?

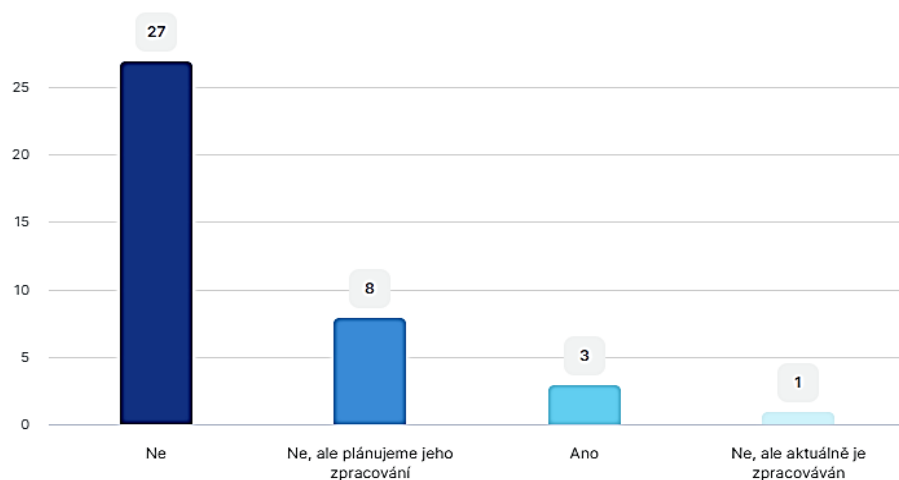

Obrázek č. 13 Školení útočník (Zvara, 2024)

Otázka č. 7: Má vaše škola krizový plán pro případ ozbrojeného útoku ve škole?

Další otázka zjišťovala, zda vzhledem k narůstajícímu počtu útoků mají již zpracovaný krizový plán nebo o jeho zpracování uvažují. Na tuto otázku 27 škol odpovědělo negativně, dalších 8 škol uvedlo, že uvažuje o jeho zpracování, 3 školy mají zpracovaný krizový plán a 1 škola ho již zpracovává. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 14.

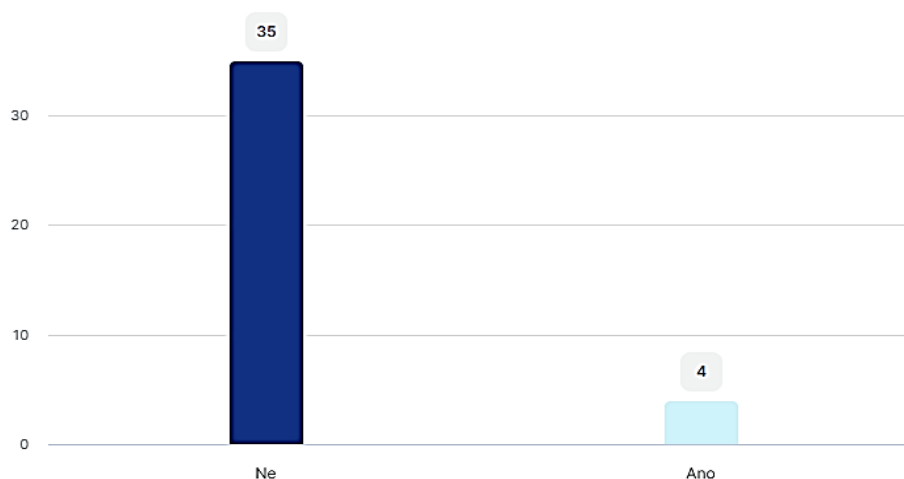
7. Má vaše škola krizový plán pro případ ozbrojeného útoku ve škole?

Obrázek č. 14 Krizový plán (Zvara, 2024)

Otázka č. 8: Jsou žáci vaší školy informováni o postupech a pravidlech v případě ozbrojeného útoku ve škole?

Další otázka zjišťovala, zda vzhledem k narůstajícímu počtu útoků jsou žáci školy informováni o obecných nebo školou stanovených pravidlech a postupech v případě přítomnosti ozbrojeného útočníka ve škole. Na tuto otázku 35 škol odpovědělo negativně a 4 školy odpověděly, že své žáky informují o tom, jak se zachovat při vzniku takové situace. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 15.

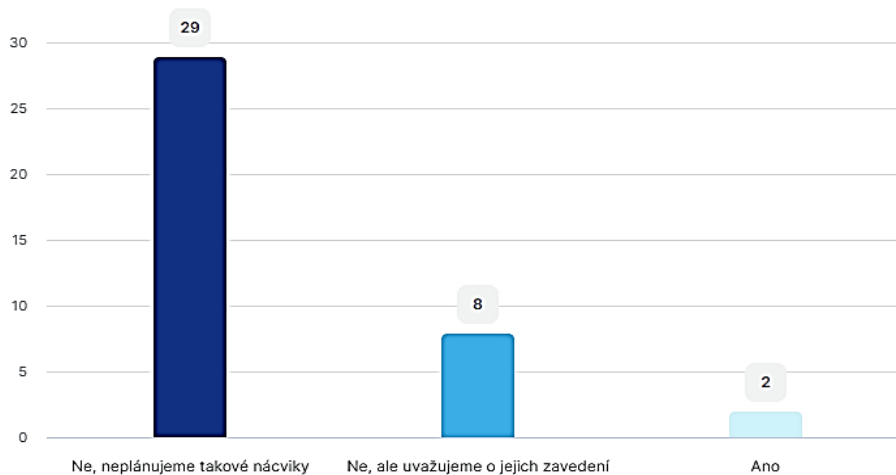
8. Jsou žáci vaší školy informováni o postupech a pravidlech v případě ozbrojeného útoku ve škole?

Obrázek č. 15 Informovanost žáků (Zvara, 2024)

Otázka č. 9: Provádíte ve škole praktické nácviky pro případ ozbrojeného útoku ve škole?

Další otázka zjišťovala, zda jsou v rámci zvýšení bezpečnosti prováděny, byť neodborné, nácviky činnosti pedagogického sboru a žáků pro případ možného ozbrojeného útoku ve škole. Na tuto otázku 2 školy odpověděly, že provádí praktické nácviky ozbrojeného útoku ve škole, 8 škol uvažuje o jejich zavedení a 29 škol neplánuje takové nácviky. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 16.

9. Provádíte ve škole praktické nácviky pro případ ozbrojeného útoku ve škole?

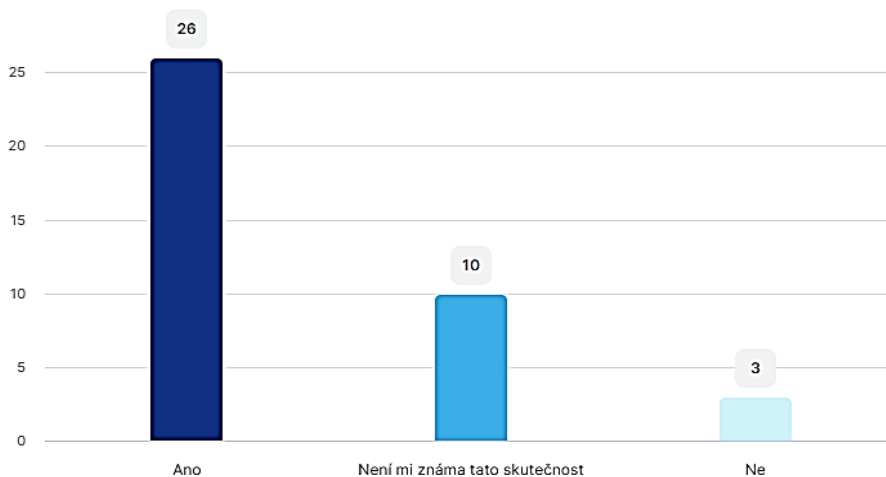

Obrázek č. 16 Nácvik ozbrojený útok (Zvara, 2024)

Otázka č. 10: Má některý z vašich zaměstnanců certifikovaný kurz první pomoci?

Další otázka zjišťovala, zda by byl v případě mimořádné události nebo krizové situace některý zaměstnanec školy schopen poskytnout adekvátní první pomoc zraněným žákům nebo jiným zaměstnancům. Na tuto otázku 26 škol odpovědělo, že zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance, který absolvoval tento kurz, 3 školy nemají žádného zaměstnance s kurzem první pomoci a 10 škol si není vědomo, že by některý z jejich zaměstnanců měl kurz první pomoci. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 17.

10. Má některý z vašich zaměstnanců certifikovaný kurz první pomoci?

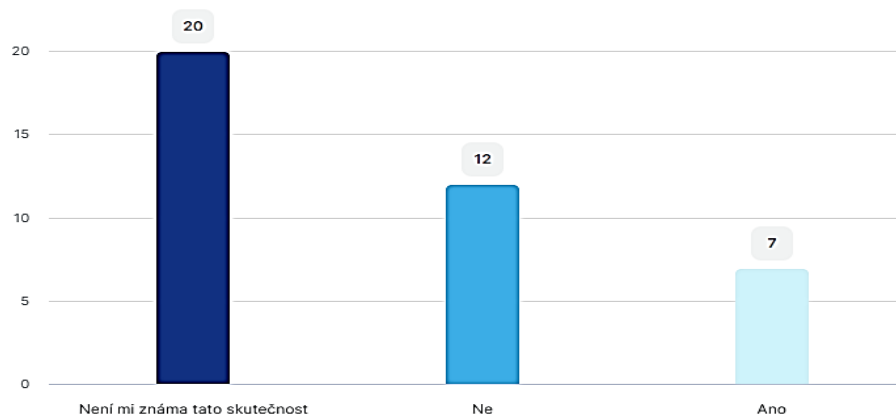

Obrázek č. 17 Kurz první pomoci (Zvara, 2024)

Otázka č. 11: Byl některý z vašich zaměstnanců účasten školení nebo seminářů organizovaných Národním pedagogickým institutem ČR, které se týkaly problematiky mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních, včetně projevů agrese?

Další otázka zjišťovala, zda některá ze škol využila možnosti odeslání svých zaměstnanců na bezplatné školení a semináře zaměřené na problematiku mimořádných událostí ve školách pořádaných Národním pedagogickým institutem ČR. Na tuto otázku 7 škol odpovědělo, že se některý jejich zaměstnanec zúčastnil takového školení či semináře. Dalších 12 škol nemá žádného takového zaměstnance a 20 škol si není vědomo, že by se některý z jejich zaměstnanců účastnil takového školení nebo semináře. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 18.

11. Byl některý z vašich zaměstnanců účasten školení nebo seminářů organizovaných Národním pedagogickým institutem ČR, které se týkaly problematiky mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních, včetně projevů agrese?

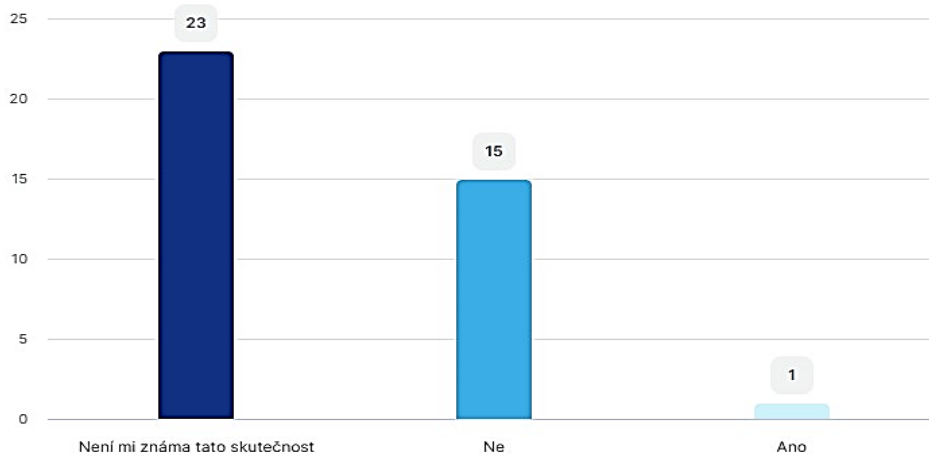

Obrázek č. 18 Školení Národní pedagogický institut (Zvara, 2024)

Otázka č. 12: Byl některý z vašich zaměstnanců na kurzu pro učitele k problematice ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí pořádaném Hasičským záchranným sborem České republiky?

Další otázka zjišťovala, zda některá ze škol využila možnosti odeslání svých zaměstnanců na bezplatný kurz pro učitele, který je pořádán Hasičským záchranným sborem a je zaměřen na problematiku ochrany člověka za běžných podmínek a při mimořádné události. Na tuto otázku 1 škola odpověděla, že se některý z jejich zaměstnanců zúčastnil takového kurzu, 23 škol si není vědomo, že by se některý z jejich zaměstnanců zúčastnil takového kurzu, a 15 škol odpovědělo, že nemá zaměstnance s absolvovaným kurzem. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 19.

12. Byl některý z vašich zaměstnanců na kurzu pro učitele k problematice ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí pořádaném Hasičským záchranným sborem České republiky?

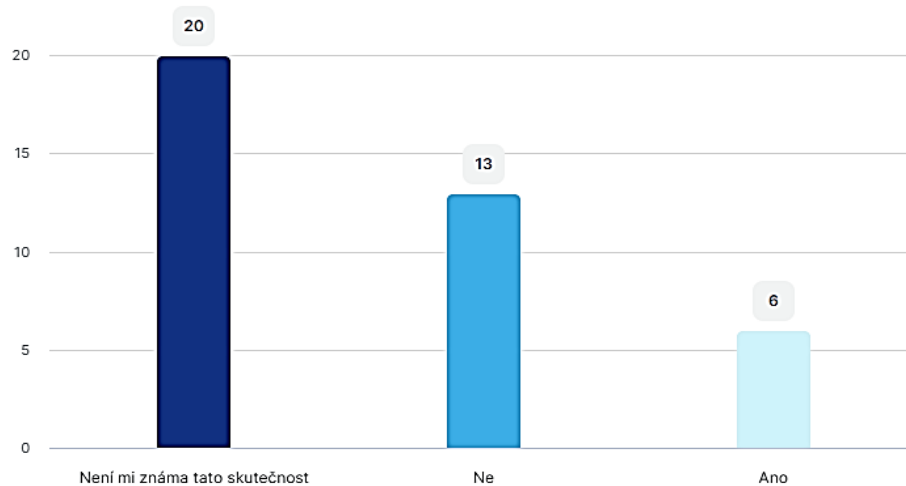

Obrázek č. 19 Kurz Hasičský záchranný sbor (Zvara, 2024)

Otázka č. 13: Byl některý z vašich zaměstnanců na školení "Ozbrojený útočník ve škole" u Policie České republiky?

Otázka zjišťovala, zda některá ze škol využila možnosti odeslání svých zaměstnanců na bezplatné školení, které je pořádáno Policií České republiky a je zaměřeno na problematiku ozbrojeného útočníka ve škole. Na tuto otázku 6 škol odpovědělo, že se některý z jejich zaměstnanců zúčastnil takového školení, 20 škol si není vědomo, že by se některý z jejich zaměstnanců zúčastnil takového školení, a 13 škol odpovědělo, že nemá zaměstnance s tímto absolvovaným školením. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 20.

13. Byl některý z vašich zaměstnanců na školení "Ozbrojený útočník ve škole" u Policie České republiky?

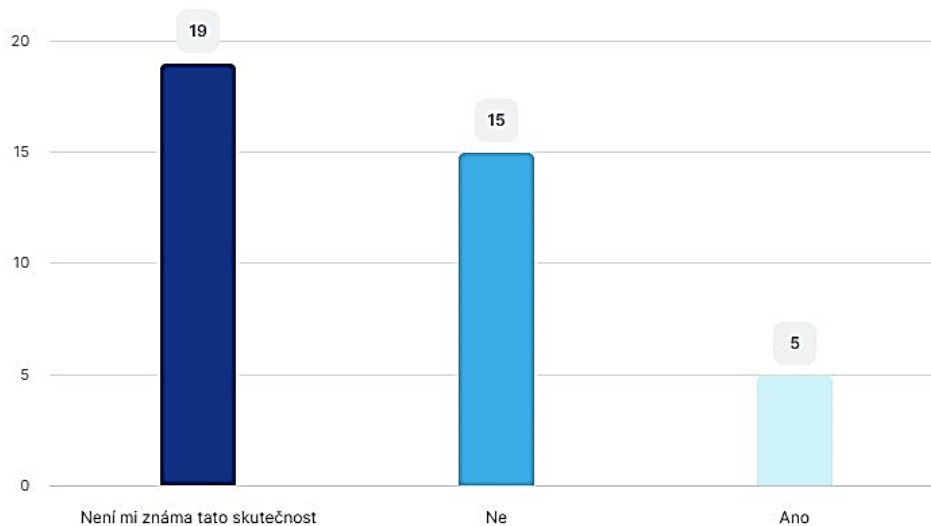

Obrázek č. 20 Školení Policie (Zvara, 2024)

Otázka č. 14: Byl některý z vašich zaměstnanců na školení nebo nácviku se zaměřením na tématiku bezpečnosti měkkých cílů ve školách a školských zařízeních pořádaném Asociací bezpečná škola?

Otázka zjišťovala, zda některá ze škol využila možnosti odeslání svých zaměstnanců na bezplatné školení pořádané Asociací bezpečná škola se zaměřením na tématiku bezpečnosti měkkých cílů ve školách. Na tuto otázku 5 škol odpovědělo, že se některý z jejich zaměstnanců zúčastnil takového školení, 19 škol si toho není vědomo a 15 škol odpovědělo, že nemá zaměstnance s absolvovaným školením. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 21.

14. Byl některý z vašich zaměstnanců na školení, nebo nácviku se zaměřením na tematiku bezpečnosti měkkých cílů ve školách a školských zařízeních pořádaném Asociací bezpečná škola?

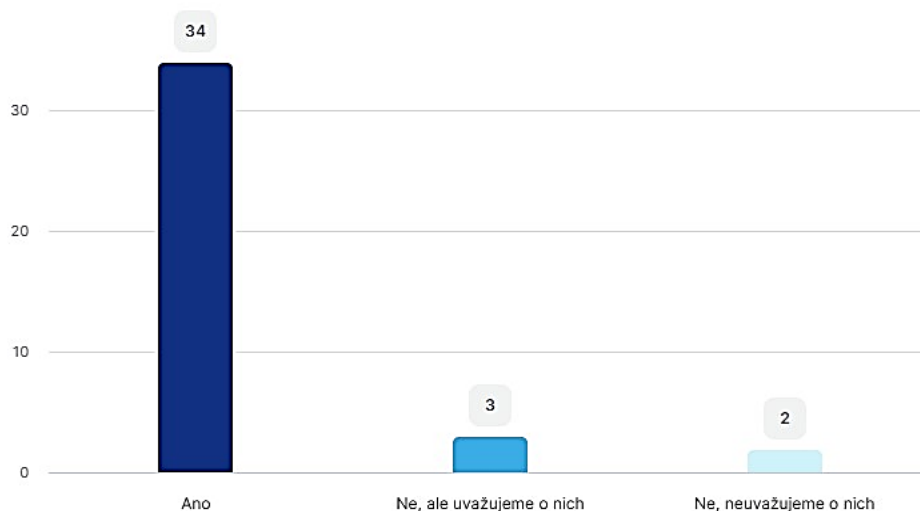

Obrázek č. 21 Školení Asociace bezpečná škola (Zvara, 2024)

Otázka č. 15: Využívá vaše škola možnosti přednášek a ukázek pro žáky pořádaných složkami IZS?

Otázka zjišťovala, zda některá ze škol využívá možnosti bezplatných přednášek a ukázek pro žáky základních škol, které jsou pořádány jednotlivými složkami IZS, aby se i žáci seznámili se základními činnostmi těchto složek, ale také s tím, jak mohou sami pomoci třeba kamarádovi v nesnázích. Na tuto otázku 34 škol odpovědělo, že využívají přednášek pro žáky od složek IZS, 3 školy zatím takové přednášky nevyužívají, ale uvažuje o nich a 2 školy neuvažují o takových přednáškách pro své žáky. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 22.

15. Využívá vaše škola možnosti přednášek a ukázek pro žáky pořádaných složkami IZS?

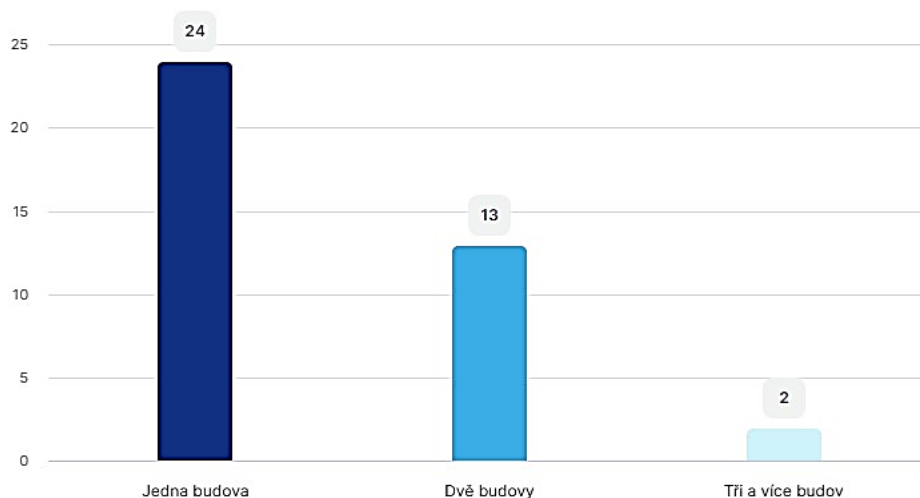

Obrázek č. 22 Přednášky pro žáky (Zvara, 2024)

Otázka č. 16: Kolik budov je součástí vaší základní školy?

Otázka zjišťovala, z kolika budov se základní škola skládá. Na tuto otázku 24 škol odpovědělo, že využívá pouze jednu budovu ke svému provozu. Dalších 13 škol zajišťuje provoz ve dvou budovách a 2 školy ve třech a více budovách. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 23.

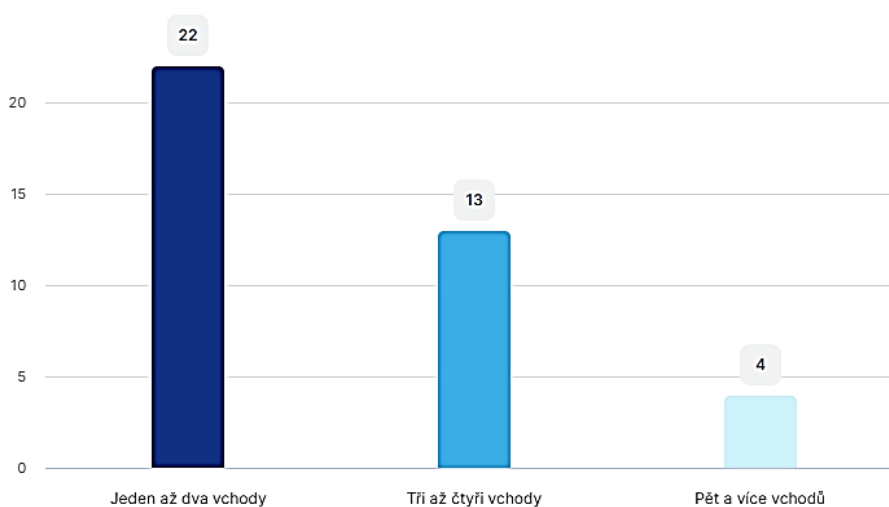
16. Kolik budov je součástí vaší základní školy?

Obrázek č. 23 Počet budov (Zvara, 2024)

Otázka č. 17: Kolik vchodů do budovy má vaše škola?

Otázka zjišťovala, kolika vchody je možný vstup do budov základní školy. Na tuto otázku 22 škol odpovědělo, že disponují jedním až dvěma vchody, dalších 13 škol odpovědělo, že jejich budovy mají tři až čtyři vchody, a 4 školy mají více jak 5 vchodů do budov školy. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 24.

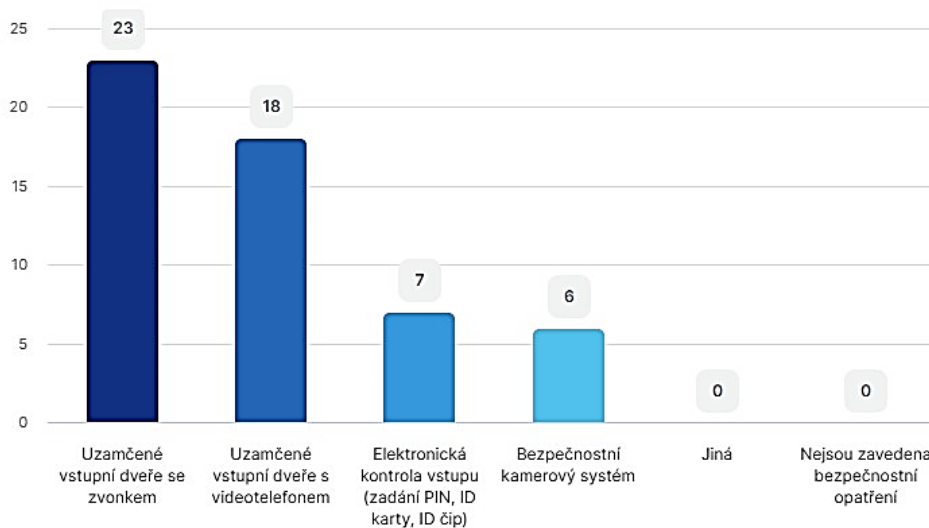
17. Kolik vchodů do budovy má vaše škola?

Obrázek č. 24 Počet vchodů (Zvara, 2024)

Otázka č. 18: Jaká bezpečnostní opatření systému technické ochrany jsou využívána k ochraně školy před neoprávněným vniknutím a pohybem cizích osob?

Otázka zjišťovala, jakými technickými prostředky mají základní školy zajištěnou bezpečnost vchodů proti neoprávněnému vniknutí cizích osob a jejich pohybu v průběhu dne. Odpovědět bylo možné vícero způsoby. Dotazovanými byla nejčastěji označena odpověď uzamčení vstupních dveří se zvonkem v počtu 23 odpovědí a uzamčení vstupních dveří s videotelefonem v počtu 18 odpovědí. Ostatní možnosti byly dotazovanými označeny zřídka. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 25.

18. Jaká bezpečnostní opatření systému technické ochrany jsou využívána k ochraně školy před neoprávněným vniknutím a pohybem cizích osob?

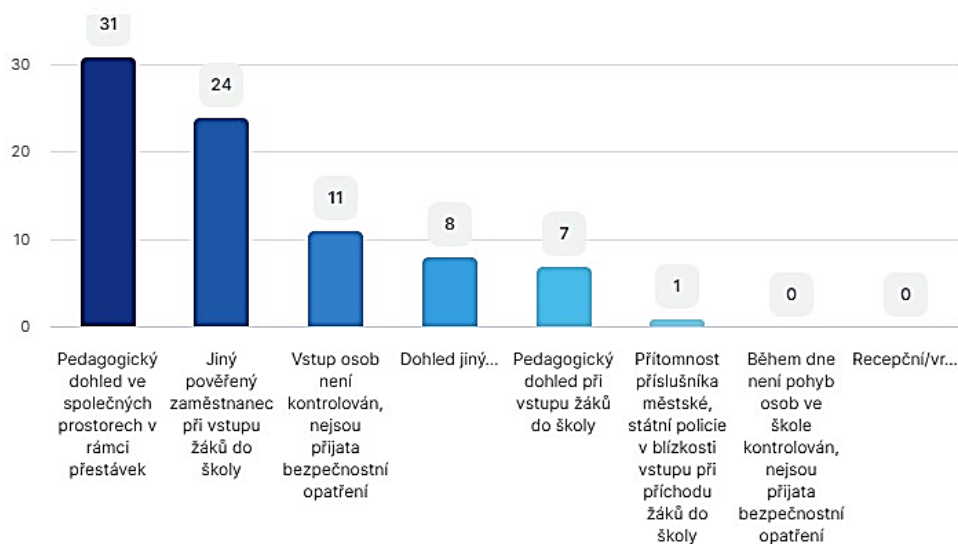

Obrázek č. 25 Technická ochrana (Zvara, 2024)

Otázka č. 19: Jaká bezpečnostní opatření fyzické ochrany jsou využívána k ochraně školy před neoprávněným vniknutím a pohybem cizích osob?

Otázka zjišťovala, jaké prostředky fyzické ochrany využívají základní školy při zajištění bezpečnosti vchodů před neoprávněným vniknutím a pohybem cizích osob v průběhu dne. Odpověďt bylo možné vícero způsoby. K zajištění kontroly vstupu osob do školy byla dotazovanými nejvíce označena odpověď „Pověření jiného zaměstnance kontrolou při vstupu žáků do školy.“, kterou vybralo 24 dotazovaných. Dalších 11 dotazovaných označilo, že vstup osob není kontrolován při příchodu žáků do školy. V průběhu dne je nejvíce využíváno pedagogického dohledu v rámci přestávek, kdy tuto volbu označilo 31 dotazovaných. Ostatní možnosti byly dotazovanými označeny zřídka. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 26.

19. Jaká bezpečnostní opatření fyzické ochrany jsou využívána k ochraně školy před neoprávněným vniknutím a pohybem cizích osob?

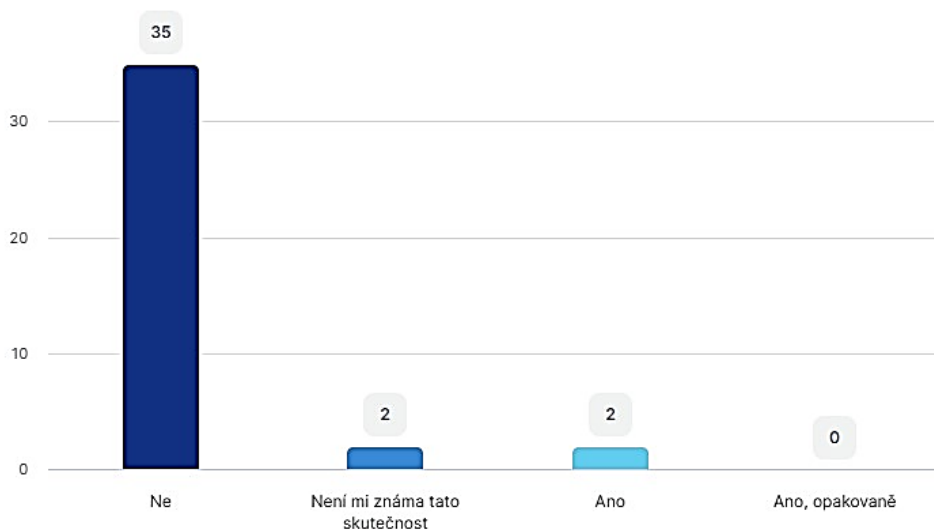

Obrázek č. 26 Fyzická ochrana (Zvara, 2024)

Otázka č. 20: Došlo v minulosti na vaši škole k případu vyhrožování násilím pedagogovi ze strany žáka, rodiče žáka nebo cizí osoby?

Otázka zjišťovala, zda v minulosti došlo na škole k případu, kdy bylo některému pedagogovi v prostorech školy vyhrožováno násilím ze strany žáka nebo od jiné osoby. Celkem 35 dotazovaných odpovědělo, že k takovému skutku na jejich škole nedošlo. U dvou škol byla označena odpověď, že již se takový případ stal, a u dalších dvou škol není tato skutečnost známa vedoucím pracovníkům školy. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 27.

20. Došlo v minulosti na vaší škole k případu vyhrožování násilím pedagogovi ze strany žáka, rodiče žáka nebo cizí osoby?

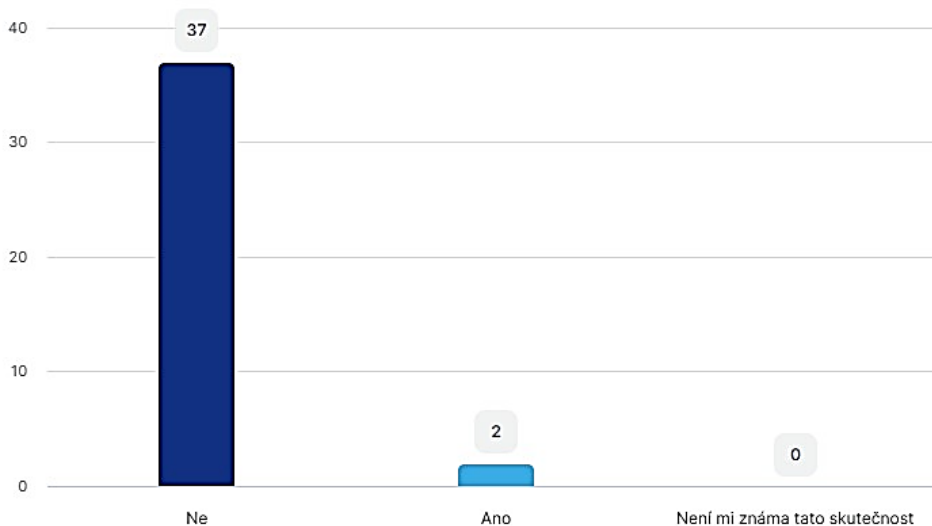

Obrázek č. 27 Vyhrožování násilím (Zvara, 2024)

Otázka č. 21: Došlo v minulosti na vaší škole k případu fyzického napadení pedagoga ze strany žáka, rodiče žáka nebo cizí osoby?

Otázka zjišťovala, zda v minulosti došlo na škole k nějakému případu fyzického napadení pedagoga v prostorech školy. Celkem 37 dotazovaných odpovědělo, že k takovému skutku na jejich škole nedošlo. U dvou škol byla označena odpověď, že již se takový případ stal. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 28.

21. Došlo v minulosti na vaší škole k případu fyzického napadení pedagoga ze strany žáka, rodiče žáka nebo cizí osoby?

Obrázek č. 28 Fyzické napadení (Zvara, 2024)

Otázka č. 22: Byla již někdy na vaší škole nalezena u žáka nějaká zbraň (např. bodná, sečná, střelná)?

Otázka zjišťovala, zda v minulosti byla u některého z žáků nalezena zbraň přinesená do prostor školy. Celkem 37 dotazovaných odpovědělo, že k takovému skutku na jejich škole nedošlo. Jedna škola označila odpověď, že se již takový případ stal, a u jedné školy není tato skutečnost známa vedoucím pracovníkům školy. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 29.

22. Byla již někdy na vaší škole nalezena u žáka nějaká zbraň (např. bodná, sečná, střelná)?

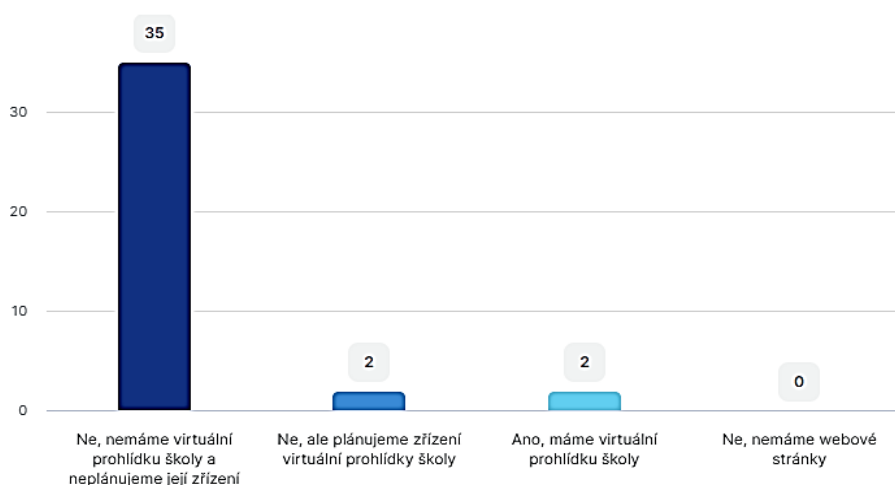

Obrázek č. 29 Nález zbraně (Zvara, 2024)

Otázka č. 23: Je součástí vašich webových stránek i virtuální prohlídka školy?

Otázka zjišťovala, zda základní školy mají veřejně dostupnou virtuální prohlídku školy na svých webových stránkách. Celkem 35 dotazovaných odpovědělo negativně, dvě školy zatím nemají virtuální prohlídku školy na svých webových stránkách, ale plánuje její zřízení. Další dvě školy označily odpověď, že již mají na svých webových stránkách virtuální prohlídku školy. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 30.

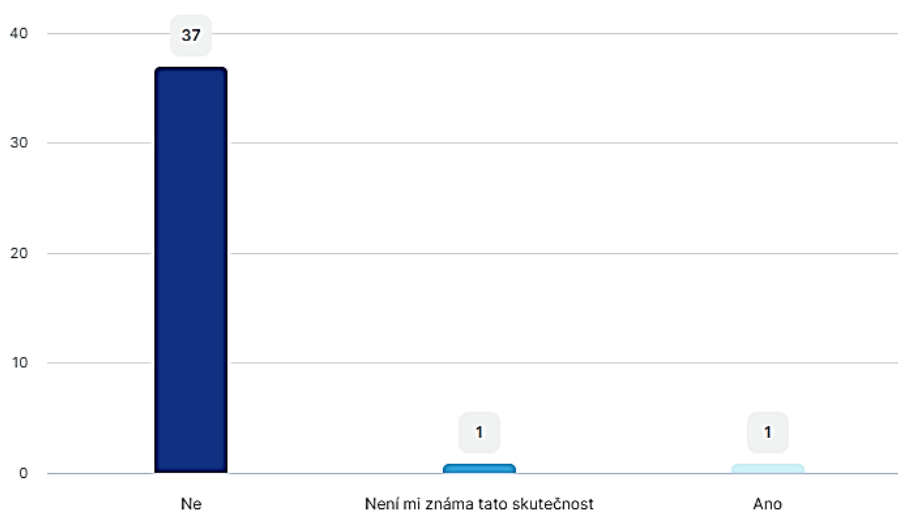
23. Je součástí vašich webových stránek i virtuální prohlídka školy?

Obrázek č. 30 Virtuální prohlídka (Zvara, 2024)

Otázka č. 24: Došlo v minulosti na vaší škole k požáru?

Otázka zjišťovala, zda byl v minulosti na základní škole požár. Celkem 37 dotazovaných odpovědělo, že jejich základní škola nebyla v minulosti ohrožena požárem, jedna škola již řešila v minulosti požár na své škole a na jedné škole si vedoucí pracovník školy není jist odpovědí. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 31.

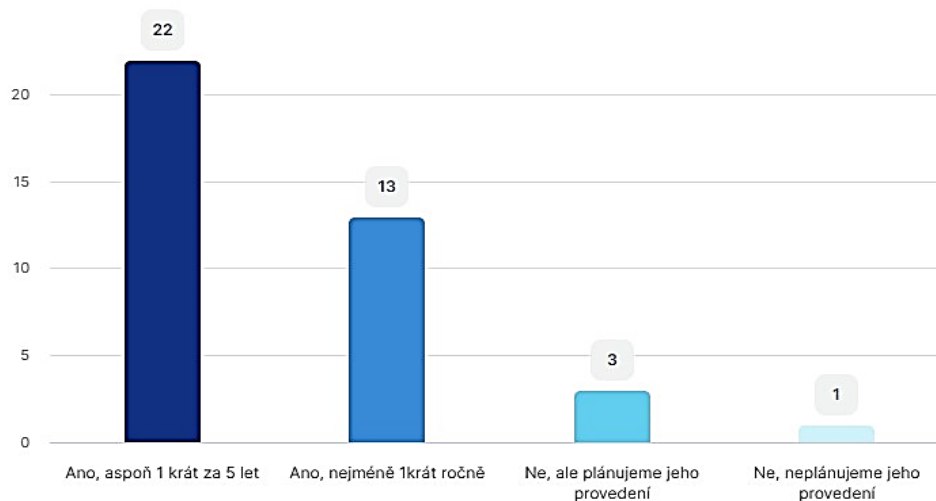
24. Došlo v minulosti na vaší škole k požáru?

Obrázek č. 31 Požár (Zvara, 2024)

Otázka č. 25: Mají žáci na vaší škole pravidelné cvičení požárního poplachu s evakuací?

Otázka zjišťovala, zda na základních školách probíhá nácvik požárního poplachu i s evakuací osob z prostor školy. Celkem 22 dotazovaných odpovědělo, že ho provádí minimálně 1krát za pět let, dalších 13 škol tento nácvik provádí nejméně 1krát ročně, další 3 školy zatím takový nácvik neprovádí, ale uvažují o jeho zavedení, a jedna škola takový nácvik neprovádí a ani to neplánuje. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 32.

25. Mají žáci na vaší škole pravidelné cvičení požárního poplachu s evakuací?

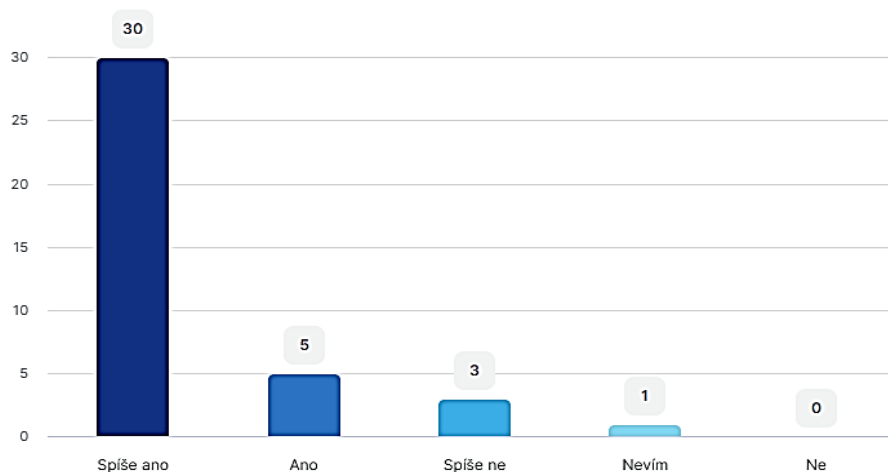

Obrázek č. 32 Požární poplach s evakuací (Zvara, 2024)

Otázka č. 26: Vnímáte zajištění bezpečnosti vaší školy za dostačující?

Otázka zjišťovala, jak aktuálně vnímají bezpečnost základní školy jejich ředitelé. Celkem 5 dotazovaných škol vnímá své zajištění bezpečnosti za dostačující, dalších 30 škol se kloní k názoru, že spíše je na jejich školách zajištěna bezpečnost, 3 školy označily odpověď, že spíš není zajištěna bezpečnost školy, a jedna škola nedokázala posoudit, zdali je zajištění bezpečnosti dostačující. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 33.

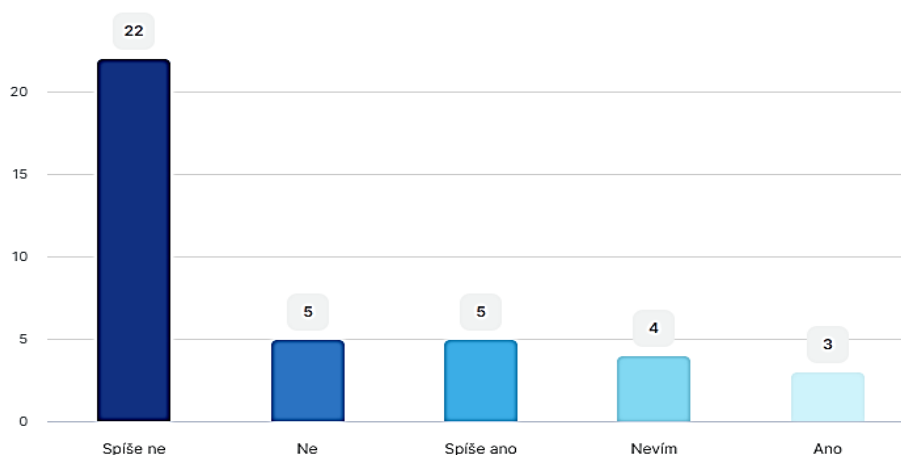
26. Vnímáte zajištění bezpečnosti vaší školy za dostačující?

Obrázek č. 33 Zajištění bezpečnosti (Zvara, 2024)

Otázka č. 27: Máte v plánu přijetí některých dalších bezpečnostních opatření za účelem zvýšení bezpečnosti vaší školy?

Otázka zjišťovala, jestli základní školy plánují zvýšení bezpečnosti možným přijetím dalších bezpečnostních opatření. Celkem 5 dotázaných škol již neuvažuje o přijetí dalších bezpečnostních opatření, dalších 22 škol spíše neplánuje přijetí dalších bezpečnostních opatření. O dalších opatřeních uvažuje 5 škol a další 3 školy již plánují přijetí takových opatření. Na tuto otázku nedokázaly jednoznačně odpovědět 4 školy, které zvolily odpověď nevim. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 34.

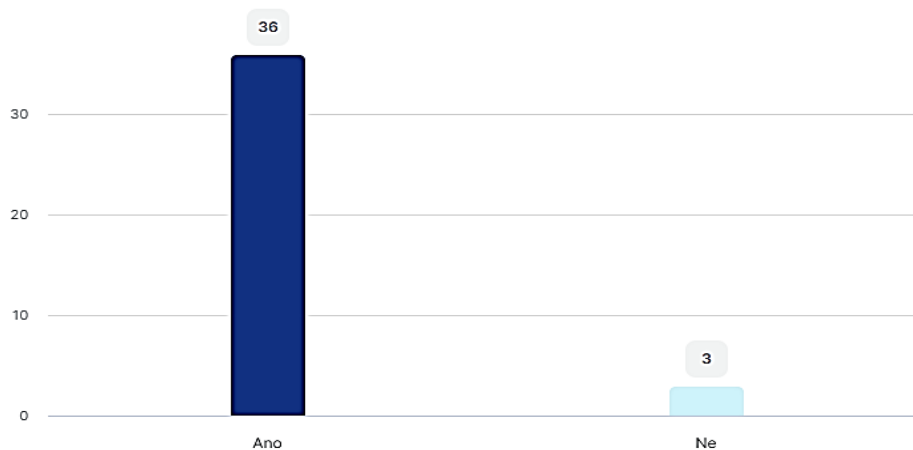
27. Máte v plánu přijetí některých dalších bezpečnostních opatření za účelem zvýšení bezpečnosti vaší školy?

Obrázek č. 34 Zvýšení bezpečnosti školy (Zvara, 2024)

Otázka č. 28: Byli rodiče žáků náležitě informováni o zavedených bezpečnostních opatřeních na vaší škole?

Otázka zjišťovala, zda jednotlivé školy dostatečně informují rodiče svých žáků o zavedených bezpečnostních opatřeních na škole. Celkem 36 dotázaných škol označilo odpověď, že informuje rodiče svých žáků o zavedených bezpečnostních opatřeních na škole, a 3 školy označily, že neprovádí náležité informování rodičů svých žáků. Grafické znázornění otázky a odpovědí se nachází na obrázku č. 35.

28. Byli rodiče žáků náležitě informováni o zavedených bezpečnostních opatřeních na vaší škole ?

Obrázek č. 35 Informovanost rodičů (Zvara, 2024)

10.2 Zhodnocení dotazníkového šetření

V rámci dotazníkového šetření byla zjištěna míra zabezpečení vybraných základních škol a jednotlivé otázky dále vyhodnoceny. V první části byly položeny všeobecné otázky s číslem 1 a 2 ke zjištění, kolik osob se pohybuje v prostorech školy v běžný vyučovací den. U těchto otázek respondenti vybrali odpovědi nejčastěji v rozmezí 100 až 500 osob. Ze zjištěných dat můžeme říct, že na území ORP Vyškov spíše převažuje počet škol s menším až průměrným počtem osob. Další otázkou číslo 3 byl zjištěn aktuální stav aplikace jednoho z doporučení dle normy ČSN 73 4400, aby byl na škole zpracován bezpečnostní audit nezávislým specialistou k naplnění společného cíle škol i jejich zřizovatelů spočívajícím v přijetí alespoň minimálních standardů bezpečnosti škol. Na tuto otázku, s výjimkou jednoho respondenta, všichni odpověděli záporně. V následujících otázkách číslo 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 a 15 bylo zjišťováno, zda zaměstnanci a žáci byli nějakou formou informováni a vzděláváni v problematice bezpečnosti škol. U těchto otázek byly jednoznačně označeny odpovědi o plnění pravidelných školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a školení v požární ochraně. Další školení dle označení respondentů jsou využívána velmi zřídka, z čehož lze vyvodit nízkou míru připravenosti zaměstnanců při zajištění bezpečnosti škol v krizových situacích jako je například ozbrojený útok ve škole. Neinformovanost a neznalost postupů zaměstnanci tak může mít zcela zásadní negativní dopad na ochranu životů žáků při řešení mimořádných událostí. Otázkami číslo

16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 a 28 byl zjišťován aktuální stav zajištění bezpečnosti objektů škol. Dle odpovědí respondentů jsou školy převážně umístěny v jedné budově s jedním až dvěma vchody. Při příchodu žáků do školy je vstup osob kontrolován zpravidla některým ze zaměstnanců školy, další pohyb osob ve společných prostorech je dále v průběhu dne již kontrolován pedagogickým sborem. Během dne jsou již vstupy do budovy školy převážně zabezpečeny uzamčením vstupních dveří s použitím zvonku nebo videotelefonu. Těmito nastavenými prvky je zajištěn účinný minimální bezpečnostní standard. Oproti tomu byly zjištěny u několika základních škol v minulosti incidenty jako vyhrožování či fyzické napadení pedagogického pracovníka, došlo i k nálezům zbraně u žáka školy. Tato uvedená zjištění jasně ukazují na možná rizika útoku, ke kterým by na školách mohlo dojít. Dalším získaným poznatkem je pravidelné provádění nácviků požárních poplachů s evakuací osob. Provádění takovýchto cvičení je autorem diplomové práce hodnoceno velmi kladně, neboť evakuace osob z ohrožených prostor je jedním ze základních a nejčastěji používaných bezpečnostních opatření kolektivní ochrany. Z dalších odpovědí dotazovaných škol je aktuální bezpečnost základních škol vnímána velmi dobře, ale i přes současnou spokojenost je zájem dále inovovat a zlepšovat zabezpečení těchto škol. Převážná většina dotazovaných škol náležitě informuje o aktuálních zavedených bezpečnostních opatřeních, což je velmi důležité pro vzájemnou spolupráci rodičů a školy.

10.3 Test zranitelnosti

Při provedení testu zranitelnosti byly zjišťovány čtyři následující skutečnosti:

1. Zajištění kontroly vstupu osob do budovy školy při příchodu žáků.

Při pokusu o vstup do školy v ranních hodinách v době příchodu žáků do školy došlo ve dvou případech k účinnému uplatnění bezpečnostního opatření fyzické ochrany. U těchto škol byla prováděna kontrola vstupu osob zaměstnancem školy, kdy byly zjišťovány důvody pokusu o vstup, zamezení vstupu a odkázání na služební vchod určený ke vstupu zaměstnanců a návštěv. V jednom případě nedošlo ke kontrole ani zamezení vstupu, čímž byl umožněn vstup do budovy školy a volný pohyb ve společných prostorech školy.

2. Zamezení vstupu osob uzamčením vstupních dveří do školy.

Při pokusu o vstup do školy v dopoledních hodinách bylo ve všech třech případech účinně uplatněno bezpečnostní opatření pomocí systémů technické ochrany, kdy byl vstup do budov

škol zajištěn uzamčenými vstupními dveřmi. U dvou škol je využíváno uzamčení vstupních dveří s videotelefonem a u jedné školy uzamčení vstupních dveří se zvonkem.

3. Doprovod cizích osob k místu určení.

Po zazvonění u vstupních dveří s požadavkem o schůzku se zaměstnancem školy byl ve dvou případech účinně zajištěn fyzický doprovod od vstupních dveří k místu určení. V jednom případě byly vstupní dveře odemčeny za použití elektronického zámku a umožněn nekontrolovaný vstup osob do budovy školy.

4. Zamezení volnému pohybu v prostorech školy.

Při osobní schůzce se zaměstnancem školy v prostorech kanceláře byl proveden pokus o umožnění volného pohybu při odchodu na toaletu. Ve všech třech případech byl umožněn volný pohyb k odchodu na toaletu bez doprovodu. Na závěr schůzky byl proveden pokus o volný pohyb při odchodu ze školy, kdy ve všech třech případech nebyl umožněn volný pohyb a byl zajištěn doprovod ke vstupním dveřím.

10.4 Zhodnocení testu zranitelnosti

Výsledkem testu zranitelnosti byly zjištěny možné rozdíly v zabezpečení jednotlivých škol, které mohou být dány velikostí a umístěním školy. V porovnání městských a vesnických škol bylo u těch vesnických zjištěno slabší nastavení bezpečnostních opatření oproti městským školám při příchodu žáků do školy, kdy u jedné ze škol nebyla prováděna kontrola vstupu osob. Toto zjištění bylo alarmující, protože by takovéto situace mohl využít potencionální útočník a mělo by být základní školou řešeno. V případě pokusu o vstup do školy v dopoledních hodinách splnily všechny školy úspěšně očekávání v nastavení bezpečnostních opatření, kdy vstupní dveře byly uzamčeny. Při vyžádání vstupu do školy v průběhu dopoledne byla u tří škol dostatečně zajištěna kontrola a následný doprovod na místo určení od vstupních dveří. U jedné školy byl umožněn vstup bez kontroly a následného doprovodu, což je považováno za jedno z bezpečnostních rizik. Při pokusu o volný pohyb na toaletu bylo ve všech třech případech umožněno bez doprovodu se volně pohybovat, ovšem při odchodu ze školy byl zajištěn doprovod ke vstupním dveřím. U všech tří škol lze tedy spatřit jakousi důvěřivost při dotázání se odchodu na toaletu, což může být potencionálním bezpečnostním rizikem. Při odchodu ze školy je již však dbáno doprovodu ke vstupním dveřím, kdy je následně zkontrolováno jejich uzavření.

10.5 Polostrukturovaný rozhovor s řediteli školy

Polostrukturovaný rozhovor s ředitelem a ředitelkou školy. Oběma účastníkům rozhovoru byla přislíbena anonymita a jejich odpovědi u otázek budou označovány jako ředitel 1 a ředitel 2.

1. Jak dlouho jste ve funkci ředitele/ředitelky školy?

Ředitel 1: Jako ředitel/ka školy pracuji již 12 let, ale na této škole jsem ředitelem/kou necelé 4 roky.

Ředitel 2: Na pozici ředitele/ky školy jsem necelých 14 let.

2. Jaká je podle Vás role ředitele/ředitelky školy z pohledu zajištění bezpečnosti?

Ředitel 1: Ředitel školy je hlavní osobou, která zodpovídá za bezpečnost žáků i zaměstnanců v prostorech školy. Má zákonné povinnosti k zajištění bezpečnosti v prostorech školy, ale také musí vytvářet podmínky pro kvalitní vzdělávání a rozvoj žáků. Ředitel je také odpovědný za správu školy, plánování rozpočtu a personální politiku. Často zastupuje školu ve vztahu s rodiči, zřizovatelem, veřejností a dalšími institucemi.

Ředitel 2: Ředitel školy má velkou zodpovědnost jak za žáky, tak i za zaměstnance školy. K tomu mají stanoveny některé povinnosti zákony a nařízeními. Často ředitelé škol upravují nastolená pravidla na základě aktuálně získaných informací, které by mohly mít vliv na bezpečnost žáků. Při zjištění možného bezpečnostního ohrožení jsou vždy informováni rodiče o celé situaci, a především o jednotlivých krocích a preventivních opatřeních vydaných školou.

3. Je zajištění míry bezpečnosti vaší školy omezeno finančním rozpočtem?

Ředitel 1: Samozřejmě jsme omezeni rozpočtem, i když prvky zajištění bezpečnosti naší školy se snažíme udržovat v trendech současné doby, vždy je nutné něco vylepšovat. A k tomu jsou nutné i finance.

Ředitel 2: Myslím, že i při omezeném rozpočtu je možné zajistit bezpečnost školy.

4. Na jakou událost si myslíte, že je vaše škola připravena?

Ředitel 1: Jsem přesvědčen, že zvládneme situace jako jsou požár školy a Amok. Pravidelně tyto situace nacvičujeme s žáky i zaměstnanci školy, a tak věřím, že při vzniku takové situace by bylo uděláno z naší strany maximum pro zajištění bezpečnosti žáků.

Ředitel 2: Určitě požární poplach, ten je s žáky nacvičován každý rok.

5. Využíváte možností školení zaměstnanců k problematice zajištění bezpečnosti škol a činností při krizových situacích ve školách pořádaných složkami IZS a Asociací bezpečná škola?

Ředitel 1: Jako škola na taková školení povinně nikoho nevysíláme, většinou je to na bázi dobrovolnosti zaměstnanců, pokud se nám dostane předem informace, že takové školení bude v nejbližší době probíhat. Protože taková školení nejsou povinná, je zájem ze strany zaměstnanců velmi nízký.

Ředitel 2: Takové možnosti nevyužíváme.

6. Byli vaši zaměstnanci seznámeni s videospotem PČR: Utíkej, schovej se, bojuj?

Ředitel 1: Ano, s tímto videospotem byli zaměstnanci školy seznámeni a v rámci občanské výchovy byl pouštěn i žákům druhého stupně. Jsem toho názoru, že mnozí žáci druhého stupně i přes svoji nezletilost mohou být v takové situaci velkým pomocníkem při záchraně životů.

Ředitel 2: Myslím si, že ano. Zaměstnancům bylo doporučeno shlédnutí tohoto videospotu, ale jeho centrální promítání nebylo u naší školy organizováno.

7. Jak byste zhodnotil/a zabezpečení vaší školy?

Ředitel 1: Myslím, že ze strany školy je uděláno maximum pro zajištění bezpečnosti žáků. Samozřejmě je vždy co vylepšovat směrem ke zvýšení úrovně bezpečnosti, ale to je, jak jsem již zmiňoval dříve, hodně závislé na finančních možnostech školy.

Ředitel 2: Myslím si, že naše škola je bezpečná. Sice nemáme instalované nejmodernější bezpečnostní prvky, ale i tak mohu říci, že naše škola je bezpečná.

10.6 Zhodnocení polostrukturovaných rozhovorů s řediteli škol

Z položených otázek plyne, že ve funkci ředitele/ředitelky školy oba dotazovaní respondenti již nějakou dobu působí. Předpokládá se tedy již nějaká znalost pravomocí, povinností a odpovědnosti plynoucí z pozice ředitele školy, ale také znalost místního prostředí školy. Zajištění bezpečnosti systému technické ochrany u těchto škol odpovídalo možnostem finančního rozpočtu školy. Tím ale není vyloučena možnost implementace dalších prvků bezpečnostních opatření v rámci vyššího finančního rozpočtu. U obou škol je odpovídajícím způsobem pravidelně prováděn nácvik požárního poplachu s evakuací, z čehož plyne dostatečná úroveň připravenosti školy v případě vzniku požáru. Připravenosti školy pro případ útoku ozbrojeného útočníka se ale aktivně věnuje pouze jedna z dotázaných škol. Dalšími aktivitami, jakými jsou například odborná školení k zajištění připravenosti pracovníků škol na možné mimořádné události, se zaměstnanci dotazovaných škol účastní pouze zřídka, spíše v počtu jednotek osob. Veškerá školení fungují na bázi dobrovolnosti a nejsou nijak zaměstnavateli a dalšími příslušnými orgány vyžadována. Evidence takových školení není u škol personálně řešena. Neproškolený personál může mít zásadní vliv na zajištění bezpečnosti žáků v případě vzniku mimořádné události v prostorech školy. Může se tak jednat o nezajištění odpovídající míry bezpečnosti žákům nebo i o chybnou komunikaci se složkami IZS. Mimo odborná školení lze zařadit jako jeden z veřejně dostupných studijních materiálů videospot poskytující návod, jak se zachovat v případě mimořádné události. Tento videospot je veřejně šířen pod názvem Utíkej, schovej se, boj. O tomto videospotu školy znalost mají a některými školami je dále prezentován žákům v rámci výuky občanské výchovy. Toto počínání je velmi výhodné, protože i minimální informovanost může vést ke snížení míry paniky v případě mimořádného incidentu, nebo také i k možné záchraně života právě spolužákem. Závěrem byla dotazovanými školami vyjádřena spokojenost s aktuálním zabezpečením škol, i když možnosti ke zvýšení úrovně bezpečnosti jsou stále.

10.7 Shrnutí zjištěných výsledků

Závěrem celé kapitoly je nutné provést určité shrnutí výsledků, které byly zjištěny v rámci provedených výzkumných šetření u základních škol. Díky provedeným šetřením tak bylo možné lépe prozkoumat stávající úroveň bezpečnostních opatření, která jsou aktuálně přijata základními školami.

Zásadním zjištěním bylo neprovedení nezávislého bezpečnostního auditu v posledních pěti letech. Bezpečnostní audit je považován za jeden z nástrojů ke splnění společného cíle spočívající v přijetí alespoň minimálních standardů bezpečnosti škol. I když tento minimální standard bezpečnosti škol byl z hlediska technického zajištění bezpečnosti v podstatě z výsledků výzkumných šetření naplněn, musí být z důvodu absence provedení bezpečnostního auditu tento výsledek šetření vyhodnocen jako bezpečnostní slabina.

Další shledanou slabinou vyplývající z výzkumných šetření je míra vzdělanosti zaměstnanců škol v problematice ochrany měkkých cílů a základních škol. Proškolení zaměstnanců v otázkách zajištění bezpečnosti škol potvrdilo pouze minimum z dotazovaných základních škol, většině škol nebyly známy informace, zda jejich zaměstnanci se takovýchto školení v minulosti zúčastnili.

Dalšími výzkumnými zjištěními bylo poukázáno na skutečnost, že u některých škol není dostatečně věnována pozornost kontrolám osob, které do škol vstupují, nebo není dostatečně kontrolován jejich pohyb během návštěvy školy. Takové zjištění je alarmující, protože by takového nedostatku mohlo být využito potenciálním útočníkem. Ačkoliv byly zjištěny u některých škol závažné nedostatky v zajištění bezpečnosti, u většiny dotazovaných škol převládá pocit bezpečí s aktuálně nastavenými bezpečnostními opatřeními.

11 NÁVRHY MOŽNÝCH BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ

V následující části budou prezentována možná doporučení a návrhy bezpečnostních opatření, které by mohly školy zavést pro zlepšení svého bezpečnostního standardu.

Prvním krokem ke zvýšení bezpečnosti na škole je nejprve navrženo prostudování Metodiky pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400 "Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení". V této metodice jsou pro vytvoření bezpečného prostředí škol stanoveny tyto čtyři základní kroky (Sladký "et al", 2017):

- bezpečnostní audit definovaných hrozeb a rizik,
- instalace technických prostředků zabezpečení,
- školení a semináře,
- zavedení organizačních a režimových opatření.

Doporučení pro školy vyplívající z dotazníkového šetření:

- Zpracování bezpečnostního auditu v nejbližším možném termínu.
- Vysílání zaměstnanců na školení a semináře k tématice zajištění bezpečnosti škol pořádané složkami IZS a Asociací bezpečná škola.
- Aktualizace personální agendy u zaměstnanců o absolvovaná školení a semináře.
- Zpracování krizových plánů pro případ napadení ozbrojeným útočníkem.
- Zavedení pravidelných školení a nácviků s námětem útoku ozbrojeného útočníka s využitím invakuace.
- Nastavení jasných pravidel pro vstup osob do objektu školy a stanovení pravidelných kontrol zaměstnanci školy při vstupu žáků a dalších osob do školy.
- Zvýšení informovanost žáků o nastavených bezpečnostních opatřeních.

Doporučení pro školy vyplívající z testu zranitelnosti:

- Zabezpečení kontroly vstupu osob zaměstnancem školy při příchodu žáků do školy.
- Nastavení jasných pravidel pro vstup a pohyb návštěv v budově školy a zajištění doprovodu těchto návštěv k místu určení již od vstupních dveří.

Doporučení pro školy vyplívající z polostrukturovaného rozhovoru:

- Aktivně využívat dotační programy, které může každý vlastník, provozovatel měkkého cíle, využít ke zvýšení bezpečnosti měkkého cíle.

- Vysílání zaměstnanců na školení a semináře k tématice zajištění bezpečnosti škol.
- Zavedení nácviků s námětem útoku ozbrojeného útočníka ve školách.
- Vedení evidence absolvovaných školení zaměstnanců a s tím související aktualizaci personální agendy zaměstnanců.
- Začlenit seznámení žáků druhého stupně o možných rizicích a postupech při mimořádné události na škole například v rámci předmětu občanské výchovy, k tomu i aktivně využívat možnost přednášek ze strany příslušníku Policie ČR nebo videoprojekce videospotu “Utíkej, schovej se, bojuj“.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zaměřila na problematiku bezpečnosti měkkých cílů, mezi které patří i základní školy. V současné době existuje mnoho různých bezpečnostních opatření, které jsou na většině škol již zavedena, ale i přes to dochází k mimořádným událostem ve školním prostředí. Ne zcela vždy lze mimořádným událostem, jakými je například ozbrojený útok, zabránit. Lze však přijmout taková bezpečnostní opatření, která mohou snížit míru rizika potenciálního útoku. Cílem této práce bylo analyzovat efektivitu implementovaných opatření a navrhnout další možnosti, jak zlepšit ochranu měkkých cílů základních škol ve vybrané ORP Vyškov. Hlavním přínosem této práce bylo zjištění aktuálního stavu bezpečnosti škol v ORP Vyškov, kdy výsledky výzkumu poukázaly na jednotlivé nedostatky v oblasti zajištění bezpečnosti. Na tyto nedostatky byly zpracovány návrhy a doporučení pro zlepšení bezpečnosti u vybraných základních škol. Na základě dotazníkového šetření bylo nejzásadnějším nedostatkem zjištění, že u základních škol nebyl v posledních letech proveden nezávislý bezpečnostní audit. Ten je přitom považován za základ při řešení problematiky bezpečnosti škol. Proto bylo těmto základním školám doporučeno jeho provedení v nejbližší možné době. Jako dalším nedostatkem bylo v rámci dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů zjištění nízké míry proškolení zaměstnanců základních škol na mimořádné události. K tomu bylo navrženo školám vysílání svých zaměstnanců na tato školení a s tím i související vedení personální agendy u zaměstnanců, kteří takováto školení absolvovala. Například vedením evidence o dodatečném vzdělávání zaměstnanců v oblasti bezpečnosti škol, získávají ředitelé škol nejen přehled o kvalitě svých zaměstnanců, ale také důležité informace, které mohou být velice nápomocny například při řešení mimořádné události. Na základě dalšího výzkumného šetření, kterým byl test zranitelnosti bylo zjištěno pochybení u jedné základní školy, kdy byl umožněn nekontrolovaný vstup cizí osoby do budovy školy, což by mohlo mít fatální následky v případě potenciálního ozbrojeného útočníka. Proto bylo doporučeno školám provádění fyzické kontroly osob při vstupu žáků do školy a nastavení jasných pravidel pro vstup osob do budov školy. K těmto a ostatním zjištěným nedostatkům v rámci výzkumu byla navržena jednotlivá doporučení, vedoucí ke zvýšení bezpečnosti žáků na těchto školách. Je nutné si uvědomit, že děti docházející na základní školy, nejsou ve věku, kdy jsou schopné adekvátně reagovat na mimořádné události. Proto mají základní školy odpovědnost za své žáky po dobu jejich vzdělávání. Je tedy nutné, aby i zaměstnanec školy byl seznámen a proškolen, jak reagovat v případě mimořádné události v prostorách školy.

Na základě zjištěných výsledků výzkumu, jejich vyhodnocení a navrnutí možných opatření ke zlepšení bezpečnosti vybraných základních škol, lze konstatovat, že cíle diplomové práce byly splněny. Tato diplomová práce je tak přínosem nejen pro ředitele základních škol v ORP Vyškov, ale může být nápomocna k získání informací a rad pro ostatní ředitele nejen základních škol.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

APELTAUER, Tomáš; DUFEK, Zdeněk; VANGELI, Benedikt; ROSENKRANZ, Jiří; HROMADA, Martin et al., 2019. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-427-5.

ARMEX PUBLISHING, 2022. *Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích*. Vydání: dvacáté. Praha: Armex Publishing. ISBN 978-80-87451-90-8.

ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA, 2024. *Školení a semináře*. Online. In: Asociace bezpecna skola.cz. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/skoleni-a-seminare/>. [cit. 2024-03-26].

BALABÁN, Miloš a PERNICA, Bohuslav, 2015. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3150-9.

BARTÍKOVÁ, Petra; LESKOVÁ, Ivana; MOTLOVÁ, Žaneta a ŠTOS, Jakub, 2012. *Žena pobodala v havířovské škole vychovatelku a vzala dítě jako rukojmí*. Online. In: IDNES.CZ. IDNES.cz. 22. 05. 2012. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/zena-pobodala-ucitelku-ve-skole-v-havirove.A120522_145822_ostrava-zpravy_sot. [cit. 2024-02-06].

BLESK.CZ, 2023. *Ředitelka o napadení učitelky čtvrtákem: Vrhla se na ni pěstičkami! Co na to inspekce?* Online. In: Blesk.cz. 08.09.2023. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/regiony-praha-praha-zpravy/752423/reditelka-o-napadeni-ucitelky-ctvrtakem-vrhla-se-na-ni-pestickami-co-na-to-inspekce.html>. [cit. 2024-01-24].

BREHOVSKÁ, Lenka, 2016. *Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7422-466-9.

CNN PRIMA NEWS, 2023. *Drama v České Třebové. Spor na základní škole skončil pobodáním žáka, zasahovala policie*. Online. In: CNN Prima News. 19.01.2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/drama-v-ceske-trebove-spor-na-zakladni-skole-skoncil-pobodanim-zaka-zasahovala-policie-198475>. [cit. 2024-01-24].

CUTÁK, Luděk, 2022. *Policie ve škole: jak správně postupovat a spolupracovat s Policií ČR při šetření protiprávní činnosti mládeže*. 2. vydání. Bystřice pod Hostýnem: Luděk Cuták. ISBN 9788090845107.

ČESKÁ REPUBLIKA, 1985. Zákon o požární ochraně. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 34. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2000a. Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů: krizový zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2000b. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2001. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kterou se provádí § 9 odst.3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Částka 161. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-281#p1>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2004. Školský zákon: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 190. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast17>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2007. Vyhláška, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 86. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, 2024. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce*. Pdf. Dostupné také z: https://www.csicr.cz/html/2018/Zakladni_vymezeni_cinnosti/html5/index.html?&locale=CSY.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2004. *Forenzní psychologie*. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 80-86473-86-4.

DANDOVÁ, Eva, 2008. *Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách*. Řízení školy (ASPI). Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-373-7.

DENÍK.CZ, 2017. *Představení Asociace bezpečná škola, z.s.* Online. In: Pr.denik.cz. Dostupné z: <https://pr.denik.cz/doporucujeme/abs.html>. [cit. 2024-03-26].

DRDLA, Miloš, 2021. *Bezpečnost měkkých cílů: Základní tematický blok*. Pdf. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Dostupné také z: https://www.klus.upol.cz/wp-content/uploads/2021/02/mekke_cile_Drdla-2.pdf.

FAGEL, Michael J. a HESTERMAN, Jennifer, 2016. *SOFT TARGETS and CRISIS MANAGEMENT*. What Emergency Planners and Security Professionals Need to Know. Boca Raton: Taylor & Francis Group. ISBN 78-1-4987-5632-7.

FENNELLY, Lawrence J., 2017. *Effective Physical Security*. Pdf. 5th edition. Elsevier. ISBN 978-0-12-804495-7. Dostupné také z: https://www.researchgate.net/publication/319253656_Effective_Physical_Security_Fifth_Edition.

FOLWARCZNY, Libor a POKORNÝ, Jiří, 2021. *Evakuace osob*. 2. rozšířené vydání. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-245-0.

FORMAN, Jiří, 2012. *Student gymnázia bodl učitelku matematiky do zad*. Online. In: Novinky.cz. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-student-gymnazia-v-rakovniku-bodl-ucitelku-matematiky-do-zad-170895>. [cit. 2024-03-23].

GŘ HZS ČR, 2024. *Kurzy pro učitele a vedení školy*. Online. In: GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Hzscr.cz. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele-a-vedeni-skoly.aspx>. [cit. 2024-03-26].

HESTERMAN, Jennifer, 2018. *Soft Target Hardening: Protecting People from Attack*. 2. vydání. Velká Británie: Taylor & Francis. ISBN 9781138391109.

IVANKA, Ján, 2014. *Mechanické zábranné prostředky*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky. ISBN 978-80-7454-427-9.

KALVACH, Zdeněk a VANGELI, Benedikt, 2018. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle: aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí*. Pdf. Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>.

KALVACH, Zdeněk, 2016a. *Mechanické zábranné systémy*. Pdf. Praha. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>.

KALVACH, Zdeněk, 2016b. *Základy ochrany měkkých cílů: metodika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>.

KELNEROVÁ, Bára, 2012. *Rekonstrukce otřesného útoku na ZŠ Moravská*. Online. In: Polar televize. 27. 05. 2012. Dostupné z: <https://polar.cz/zpravy/karvinsko/havirov/11669/rekonstrukce-otresneho-utoku-na-zs-moravska>. [cit. 2024-02-06].

KINDL, Jiří, 2007. *Projektování bezpečnostních systémů*. Vyd. 2. Zlín: Univerzita Tomáše Bati. ISBN 9788073185541.

KOŘÍNEK, Ondřej a FORMAN, Jiří, 2012. *Student gymnázia v Rakovníku bodl učitelku matematiky do zad*. Online. In: Novinky.cz. 29. 10. 2012. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-student-gymnazia-v-rakovniku-bodl-ucitelku-matematiky-do-zad-170895>. [cit. 2024-02-06].

KOŘÍNEK, Ondřej, 2023. *Chlapec ve škole napadl spolužáka nožem*. Online. In: Novinky.cz. 19.01.2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-na-zakladni-skole-v-ceske-trebove-byl-napaden-nozem-zak-40420527>. [cit. 2024-01-24].

KRUTIL, Robin, 2018. *Střelbě před školou v Brně předcházela spor otce s trenérem plavání*. Online. In: IDNES.CZ. IDNES.cz. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/strelba-brno-skola-namesti-svornosti-otec-plavecky-trener.A180321_135500_brno-zpravy_krut. [cit. 2024-03-23].

LESKOVÁ, Ivana; MOTLOVÁ, Žaneta a ŠTOS, Jakub, 2012. *V havířovské škole útočila zřejmě schizofrenička, je na psychiatrii*. Online. In: IDNES.cz. 23. 05. 2012. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/zena-pobodala-ucitelku-ve-skole-v-havirove.A120523_135415_ostrava-zpravy_sot. [cit. 2024-02-06].

LUKÁŠ, Luděk, 2015. *Bezpečnostní technologie, systémy a management*. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM. ISBN 978-80-87500-05-7.

MINISTERSTVO KULTURY, 2021. *Dotační program pro ochranu měkkých cílů v oblasti kultury*. Online. Ministerstvo kultury. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/vyberove-dotacni-řízení-na-rok-2021-vyhlaseni-vyzva-c-2-termin-prijmu-zadosti-prodlouzen-do-30-4-2021-cs-2431>. [cit. 2024-01-22].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2003. *Věstník ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky: Informace o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s PČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané*. Pdf. In: . Praha. Dostupné také z: https://www.msmt.cz/file/38432_1_1/.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2021. *Koncepce přístupu MŠMT k bezpečnosti a ochraně zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních v regionálním školství ČR*. In: Praha. Dostupné také z: https://www.msmt.cz/file/54890_1_1/.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2013. *Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013: Opatření, zaměřená na minimalizaci rizik a dopadů potenciálních teroristických útoků na území České republiky a proti zájmům české republiky v zahraničí*. In: . Praha. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/strategie-ceske-republiky-pro-boj-proti-terorismu-pdf.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA, 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86466-62-0.

MINISTERSTVO VNITRA, 2016a. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Pdf. Praha. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planovani-obrany-statu.aspx>. [cit. 2021-04-12].

MINISTERSTVO VNITRA, 2016b. *ČSN 73 4400: Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Pdf. Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/csn-73-0044-pdf.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA, 2016c. *Audit národní bezpečnosti*. Pdf. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>. [cit. 2024-01-19].

MINISTERSTVO VNITRA, 2017. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Pdf. Praha. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA, 2019, *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a vybrané kapitoly krizového řízení: modul - E*, 2019. Praha: Ministerstvo vnitra. ISBN 978-80-7616-031-6.

MINISTERSTVO VNITRA, 2021. *Dotační program pro zvýšení ochrany veřejných prostranství a objektů (akcí) veřejné správy, škol a školských zařízení jako měkkých cílů - 2021*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/dotacni-program-na-ochranu-mekkych-cilu-dotacni-program-pro-zvyseni-ochrany-verejnych-prostranstvi-a-objektu-akci-verejne-spravy-skol-a-skolskych-zarizeni-jako-mekkych-cilu-2021.aspx>. [cit. 2024-01-22].

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2023. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Pdf. In: . Praha. ISBN 978-80-7441-099-4. Dostupné také z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Bezpecnostni_strategie_2023.pdf.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ, 2021. *Dotační program na zvýšení ochrany měkkých cílů v resortu zdravotnictví pro rok 2021*. Online. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/category/dotace-a-programove-financovani/narodni-dotacni-programy/dotacni-program-na-zvyseni-ochrany-mekkych-cilu-v-resortu-zdravotnictvi-pro-rok-2020/>. [cit. 2024-01-22].

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT, 2024. *Národní pedagogický institut České republiky: O institutu*. Online. In: Npi.cz. Dostupné z: <https://www.npi.cz/o-nas/o-institutu>. [cit. 2024-03-26].

NEUGEBAUER, Tomáš, 2016. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce, neboli, O čem je současná BOZP*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-106-4.

NEVRKLA, Jakub; LAPKOVÁ, Dora; JENČKOVÁ, Klára; ŠTERNOVÁ, Tereza; ROŽEK, David et al., 2019. *Měkké cíle: Identifikace, ohroženost a jejich ochrana*. Soft Targets Protection Institute, z.ú. ISBN 978-80-270-7066-4.

PENC, Ondřej a BERÁNEK, Ladislav, 2017. *Utíkej, schovej se, bojuj!*. Online. In: POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>. [cit. 2024-03-26].

P.F. ART, SPOL. S R. O, 2024. *Základní školy v okrese Vyškov*. Online. In: Atlasškolsství.cz. Dostupné z: <https://www.atlasskolstvi.cz/zakladni-skoly?district=vyskov>. [cit. 2024-03-26].

PRAŽSKÝ DENÍK.CZ, 2023. *Žák čtvrté třídy napadl učitelku. Případ řeší policie i sociální pracovníci*. Online. In: Pražský deník.cz. 07.09.2023. Dostupné z: <https://prazsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/praha-napadeni-ucitelka-zak-4-trida-ospod.html>. [cit. 2024-01-24].

PRISTÁŠ, Libor, 2012. *Osvobozovací akce na Základní škole Moravská*. Online. In: Karvinsky.denik.cz. Dostupné z: <https://karvinsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/120523-utokve-skole-moravska-rukojmi-vysetrovani.html>. [cit. 2024-03-23].

ROMANĚNKO, Jan a SKÁCELÍK, Pavel, 2015. *BOZP a PO v příkladech školské praxe*. Karviná: Paris vzdělávací agentura. ISBN 978-80-87173-34-3.

RYBANSKÝ, Jan, 2024. *S pistolí na školní toaletu*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/s-pistoli-na-skolni-toaletu.aspx>. [cit. 2024-03-23].

SCHMID, Alex Peter a JONGMAN, Albert, 2017. *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature*. Pdf. Routledge. ISBN 9781138530256.

SLADKÝ "ET AL", Libor, 2017. *METODIKA PRO APLIKACI NOVÉ TECHNICKÉ NORMY ČSN 73 4400: Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení do praxe (zkrácená verze)*. Pdf. 2. zkrácená verze. Praha: Asociace bezpečná škola z.s.

SLADKÝ, Libor a BREČKA, Tibor A., 2022. *Manuál bezpečné školy: bezpečná škola a školské zařízení v kontextu ČSN 73 4400*. Karlovy Vary: Asociace bezpečná škola. ISBN 978-80-908515-1-1.

SLADKÝ, Libor a BREČKA, Tibor, 2023. *Manuál bezpečné školy*. Bezpečná škola a školské zařízení v kontextu ČSN 73 4400. Praha: Asociace bezpečná škola z.s. ISBN 978-80-908515-2-8.

SOURAL, Pavel, 2024a. *Bezpečnostní politika*. Online. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Msmt.cz. 2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/bezpecnostni-politika>. [cit. 2024-03-26].

SOURAL, Pavel, 2024b. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci*. Online. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Msmt.cz. 2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/bezpecnost-a-ochrana-zdravi-pri-praci>. [cit. 2024-03-26].

ŠIMEK, Václav, 2019. *Bezpečnost škol*. Online. In: Usteckydenik.cz. Dostupné z: https://ustecky.denik.cz/zpravy_region/zabezpeceni-skol-nekde-pokulhava-cizi-lide-se-snazi-projit-mezi-deti-20190211.html. [cit. 2024-03-23].

TIMM, Paul, 2021. *School Security: How to Build and Strengthen a School Safety Program*. 2nd edition. Elsevier - Health Sciences Division. ISBN 978-0-323-85266-1.

VANÍČEK, Jiří, 2017. *Krizový zákon: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-787-5.

VEJVODOVÁ, Miroslava, 2016. *Cvičení záchranných složek na ZŠ Dobřany*. Online. In: Deník.cz. Dostupné z: <https://www.denik.cz/galerie/cviceni-zachrannych-slozek-na-zakladni-skole-v-dobranech.html?photo=3&back=3858037129-6813-1>. [cit. 2024-03-27].

VEPŘOVSKÁ, Jitka, 2023. *Agresivní rodič napadl ředitelku základní školy v Jablonci. Měl u sebe pistoli.* Online. In: VEPŘOVSKÁ, Jitka. *Jablonecký deník.cz*. Dostupné z: <https://jablonecky.denik.cz/zlociny-a-soudy/rodic-napadeni-reditelky-skola-jablonec-20230113.html>. [cit. 2024-01-23].

VOKÁČ, Petr, 2016. *Školský zákon: zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.* 6., přepracované vydání. Třinec: Resk, spol. s r.o. ISBN 9788087675137.

ZŠ MORÁVKOVA, 2024. *Den prevence.* Online. In: *ZSMoravkova.cz*. Dostupné z: https://www.zsmoravkova.cz/galerie/den_prevence. [cit. 2024-03-23].

ZŠ SLOVÁCKÁ, 2023. *Invakuace.* Online. In: ZŠ SLOVÁCKÁ. *Slovacka.cz*. Dostupné z: <https://www.slovacka.cz/galerie/fotogalerie/51-galerie/1361-2023-01-27-invakuace>. [cit. 2024-03-23].

ZVARA, Vladimír, 2024. *Vlastní zdroj, vlastní zpracování, vlastní výzkum.*

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AMOK	jedná se o pracovní název, který ukazuje na zkratkovitost jednání aktivního střelce pro tento případ v trestněprávní rovině.
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČSN	Česká technická norma
GŘHZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
MŠ	Mateřská škola
ORP	Obec s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 Bezpečnost základních škol (Šimek, 2019).....	32
Obrázek č. 2 Osvobozovací akce (Pristáš, 2012).....	38
Obrázek č. 3 Student gymnázia bodl učitelku matematiky do zad (Forman, 2012).....	39
Obrázek č. 4 Cvičení záchranných složek na ZŠ Dobřany (Vejvodová, 2016).....	42
Obrázek č. 5 Návěst poplachu ZŠ Morávková (ZŠ Morávková, 2024).....	44
Obrázek č. 6 Invakuce žáků (ZŠ Slovácká, 2023)	45
Obrázek č. 7 Informace rodičům (Zvara, 2024)	46
Obrázek č. 8 Počet zaměstnanců ve škole (Zvara, 2024)	55
Obrázek č. 9 Počet žáků ve škole (Zvara, 2024)	56
Obrázek č. 10 Bezpečnostní audit (Zvara, 2024).....	57
Obrázek č. 11 Školení BOZP (Zvara, 2024).....	57
Obrázek č. 12 Školení požární ochrany (Zvara, 2024).....	58
Obrázek č. 13 Školení útočník (Zvara, 2024).....	59
Obrázek č. 14 Krizový plán (Zvara, 2024)	59
Obrázek č. 15 Informovanost žáků (Zvara, 2024)	60
Obrázek č. 16 Návěst ozbrojený útok (Zvara, 2024)	61
Obrázek č. 17 Kurz první pomoci (Zvara, 2024).....	62
Obrázek č. 18 Školení Národní pedagogický institut (Zvara, 2024)	63
Obrázek č. 19 Kurz Hasičský záchranný sbor (Zvara, 2024)	64
Obrázek č. 20 Školení Policie (Zvara, 2024).....	65
Obrázek č. 21 Školení Asociace bezpečná škola (Zvara, 2024).....	66
Obrázek č. 22 Přednášky pro žáky (Zvara, 2024).....	67
Obrázek č. 23 Počet budov (Zvara, 2024)	67
Obrázek č. 24 Počet vchodů (Zvara, 2024)	68
Obrázek č. 25 Technická ochrana (Zvara, 2024).....	69
Obrázek č. 26 Fyzická ochrana (Zvara, 2024).....	70
Obrázek č. 27 Vyhrožování násilím (Zvara, 2024)	71
Obrázek č. 28 Fyzické napadení (Zvara, 2024)	72
Obrázek č. 29 Nález zbraně (Zvara, 2024)	73
Obrázek č. 30 Virtuální prohlídka (Zvara, 2024)	73
Obrázek č. 31 Požár (Zvara, 2024)	74
Obrázek č. 32 Požární poplach s evakuací (Zvara, 2024)	75
Obrázek č. 33 Zajištění bezpečnosti (Zvara, 2024)	75
Obrázek č. 34 Zvýšení bezpečnosti školy (Zvara, 2024).....	76

Obrázek č. 35 Informovanost rodičů (Zvara, 2024) 77

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Seznam základních škol v ORP Vyškov (P.F. art, spol. s r. o, 2024).....	51
Tabulka 2 Seznam základních škol v ORP Vyškov (P.F. art, spol. s r. o, 2024).....	52
Tabulka 3 Seznam základních škol v ORP Vyškov (P.F. art, spol. s r. o, 2024).....	53

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazníkové šetření

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Základní škola jako měkký cíl.

Dotazník je určen ředitelům základních škol, případně jejich zástupcům.

Dotazník je zcela anonymní.

Vážený respondente,

jsem studentem Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, studijního programu Bezpečnost společnosti – studijního oboru Ochrana obyvatelstva. Tímto bych Vás rád požádal o vyplnění níže uvedeného dotazníku. Dotazník bude sloužit k získání informací k diplomové práci s názvem Ochrana měkkých cílů – základní škola a je určen pro ředitele škol nebo jejich zástupce. Cílem této diplomové práce je poskytnout komplexní pohled na problematiku ochrany měkkých cílů, konkrétně zaměřený na základní školy.

Prosím Vás o jeho pravdivé vyplnění.

Dotazníky budou zpracovány naprosto anonymně.

Děkuji Vám za spolupráci.

Bc. Vladimír Zvara

1. Kolik zaměstnanců pracuje ve vaší základní škole?

- 1–15
- 16–30
- 31–50
- 51 a více

2. Kolik žáků navštěvuje vaši základní školu?

- 1–100
- 101–250
- 251–500
- 501–700
- 701 a více

3. Byl ve vaší škole v posledních 5 letech proveden specializovaný bezpečnostní audit?

- Ano
- Ne

4. Jsou vaši zaměstnanci pravidelně školeni v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP)?
 - Ano
 - Ne
5. Jsou vaši zaměstnanci pravidelně školeni v oblasti požární ochrany?
 - Ano
 - Ne
6. Probíhá ve vaší škole školení zaměstnanců pro případ možného napadení ozbrojeným útočníkem?
 - Ano
 - Ne
7. Má vaše škola krizový plán pro případ ozbrojeného útoku ve škole?
 - Ano
 - Ne, ale aktuálně je zpracováván
 - Ne, ale plánujeme jeho zpracování
 - Ne
8. Jsou žáci vaší školy informováni o postupech a pravidlech v případě ozbrojeného útoku ve škole?
 - Ano
 - Ne
9. Provádíte ve škole praktické nácviky pro případ ozbrojeného útoku ve škole?
 - Ano
 - Ne, ale uvažujeme o jejich zavedení
 - Ne, neplánujeme takové nácviky
10. Má některý z vašich zaměstnanců certifikovaný kurz první pomoci?
 - Ano
 - Ne
 - Není mi známa tato skutečnost

11. Byl některý z vašich zaměstnanců účasten školení nebo seminářů organizovaných Národním pedagogickým institutem ČR, které se týkaly problematiky mimořádných událostí ve školách a školských zařízeních včetně projevů agrese?
- Ano
 - Ne
 - Není mi známa tato skutečnost
12. Byl některý z vašich zaměstnanců na kurzu pro učitele k problematice ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí pořádaném Hasičským záchranným sborem České republiky?
- Ano
 - Ne
 - Není mi známa tato skutečnost
13. Byl některý z vašich zaměstnanců na školení „Ozbrojený útočník ve škole“ u Policie České republiky?
- Ano
 - Ne
 - Není mi známa tato skutečnost
14. Byl některý z vašich zaměstnanců na školení nebo nácviku se zaměřením na tematiku bezpečnosti měkkých cílů ve školách a školských zařízeních pořádaném Asociací bezpečná škola?
- Ano
 - Ne
 - Není mi známa tato skutečnost
15. Využívá vaše škola možnosti přednášek a ukázek pro žáky pořádaných složkami IZS?
- Ano
 - Ne, ale uvažujeme o nich
 - Ne, neuvažujeme o nich
16. Kolik budov je součástí vaší školy?
- Jedna budova
 - Dvě budovy
 - Tři a více budov

17. Kolik vchodů do budovy má vaše škola?

- Jeden až dva vchody
- Tři až čtyři vchody
- Pět a více vchodů

18. Jaká bezpečnostní opatření systému technické ochrany jsou využívána k ochraně školy před neoprávněným vniknutím a pohybem cizích osob? (výběr více odpovědí)

- Uzamčené vstupní dveře se zvonkem
- Uzamčené vstupní dveře s videotelefonem
- Bezpečnostní kamerový systém
- Elektronická kontrola vstupu (zadání PIN, ID karty, ID čip)
- Nejsou zavedena bezpečnostní opatření
- Jiná

19. Jaká bezpečnostní opatření fyzické ochrany jsou využívána k ochraně školy před neoprávněným vniknutím a pohybem cizích osob? (výběr více odpovědí)

- Pedagogický dohled při vstupu žáků do školy.
- Jiný pověřený zaměstnanec při vstupu žáků do školy.
- Recepční/vrátný.
- Přítomnost příslušníka městské, státní policie v blízkosti vstupu při příchodu žáků do školy.
- Vstup osob není kontrolován, nejsou přijata bezpečnostní opatření.
- Pedagogický dohled ve společných prostorech v rámci přestávek.
- Dohled jiným pověřeným zaměstnancem ve společných prostorech v rámci přestávek.
- Během dne není pohyb osob ve škole kontrolován, nejsou přijata bezpečnostní opatření.

20. Došlo v minulosti ve vaší škole k případu vyhrožování násilím pedagogovi ze strany žáka, rodiče žáka nebo cizí osoby?

- Ano
- Ano, opakovaně
- Ne
- Není mi známa tato skutečnost

21. Došlo v minulosti na vaší škole k případu fyzického napadení pedagoga ze strany žáka, rodiče žáka nebo cizí osoby?

- Ano
- Ne
- Není mi známa tato skutečnost

22. Byla již někdy na vaší škole nalezena u žáka nějaká zbraň (např. bodná, sečná, střelná)?

- Ano
- Ne
- Není mi známa tato skutečnost

23. Je součástí vašich webových stránek i virtuální prohlídka školy?

- Ano, máme virtuální prohlídku školy
- Ne, ale plánujeme zřízení virtuální prohlídky školy
- Ne, nemáme virtuální prohlídku školy a neplánujeme její zřízení
- Ne, nemáme webové stránky

24. Došlo v minulosti na vaší škole k požáru?

- Ano
- Ne
- Není mi známa tato skutečnost

25. Mají žáci na vaší škole pravidelná cvičení požárního poplachu s evakuací?

- Ano, nejméně 1krát ročně
- Ano, aspoň 1krát za 5 let
- Ne, ale plánujeme jeho provedení
- Ne, neplánujeme jeho provedení

26. Vnímáte zajištění bezpečnosti vaší školy za dostačující?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

27. Máte v plánu přijetí některých dalších bezpečnostních opatření za účelem zvýšení bezpečnosti vaší školy?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

28. Byli rodiče žáků náležitě informováni o zavedených bezpečnostních opatřeních na vaší škole?

- Ano
- Ne